

Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги
Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги
Билим берүү жана илим министрлигинин алдындагы жогорку медициналык
жана фармацевтикалык билим берүү боюнча
окуу-усулдук бирикме

КОМПЕТЕНЦИЯЛАРДЫН КАТАЛОГУ

560003 Медициналык алдын алуу иши адистиги боюнча жогорку окуу
жайдын бүтүрүүчүсү
ДИПЛОМГО ЧЕЙИНКИ ДЕҢГЭЭЛ
Окуу мөөнөтү: 6 жыл

Бишкек – 2018

560003 Медициналык алдын алуу иши адистиги боюнча жогорку окуу жайдын бүтүрүүчүсүнүн компетенцияларынын каталогу (дипломго чейинки деңгээл)

Түзгөндөр: Бурабаева А.А., Тойгонбаева В.С., Атамбаева Р.М., Эсенаманова М.К., Сыдыков Ж.С., Кочкорова Ф.А., Эрбаев А.Т., Цивинской Т.А., Бапалиева Г.О., Сомкулова Э.Дж.

Каталогдун рецензенттери:

Коомдук саламаттык жана саламаттыкты сактоо кафедрасынын башчысы м.и.д., профессор Айдаров З.А.

ПДБ(ЦПЗ) жана МЭБЧ(ГСЭН) башкы врачы м.и.к. Буюклянов А.И.

И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын Медициналык алдын алуу иши факультетинин ОУПК отурумунда талкууланып, бекитүүгө сунушталган

15- ноябрь 2018-ж.

И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын БОПК отурумунда каралып, бекитилген
18- декабрь 2018-ж.

И.К. Ахунбаев атындагы КММАнын Окумуштуулар кеңешинде каралып, бекитилген
21- декабрь 2018-ж.

Мазмуну

ТҮШҮНДҮРМӨ КАТ

1-ГЛАВА МАИ ДАРЫГЕРЛЕРИНИН КОМПЕТЕНЦИЯЛАРЫ

2-ГЛАВА ГИГИЕНАЛЫК ДИСЦИПЛИНА ЖАНА ЭПИДЕМИОЛОГИЯ БОЮНЧА ДИСЦИПЛИНАРДЫК КОМПЕТЕНЦИЯЛАР

- 2.1. Жалпы гигиена
- 2.2. Эмгек гигиенасы
- 2.3. Коммуналдык гигиена
- 2.4. Тамактануу гигиенасы
- 2.5. Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гигиенасы
- 2.6. Радиациялык гигиена
- 2.7. Аскердик гигиена
- 2.8. Жалпы жана клиникалык эпидемиология
- 2.9. Аскердик эпидемиология

3- ГЛАВА ООРУЛАРДЫН СИМПТОМДОРУ

4- ГЛАВА ООРУЛАР БОЮНЧА ДИСЦИПЛИНАРДЫК КОМПЕТЕНЦИЯЛАР

- 3.1. Ички оорулар
- 3.2. Балдар оорулары
- 3.3. Балдардын жугуштуу оорулары
- 3.4. Хирургиялык оорулар
- 3.5. Аялдардын жыныс органдарынын жана сүт бездеринин оорулары
- 3.6. Жугуштуу оорулар
- 3.7. Кургак учук
- 3.8. Нерв системасынын оорулары
- 3.9. Психикалык оорулар
- 3.10. Тери жана венерикалык оорулар
- 3.11. Кулак, мурун, тамак оорулары
- 3.12. Көз оорулары

- 3.13. Стоматологиялык оорулар
- 3.14. Онкологиялык оорулар
- 3.15. Шашылыш абал
- 3.16. Фармакотерапия
- 3.17. Медициналык радиология
- 3.18. Коомдун ден соолугу жана саламаттыкты сактоо
- 3.19. Соттук медицина
- 3.20. Медициналык калыбына келтирүү

5-ГЛАВА ДАРЫГЕРЛИК КӨНДҮМДӨР ЖАНА МАНИПУЛЯЦИЯ

Түшүндүрмө кат

Дипломго чейинки медициналык алдын алуу иши адистигин окутуу адистин кесиптик даярдыгын камсыз кылат, гигиеналык сабактар жана эпидемиология боюнча терең теориялык жана практикалык компетенцияларга ээ, баштапкы белгилерин (симптомдорун), адамдын түрлүү ооруларынын этиопатогенези, андан тышкары тектеш предметтер, алардын кесиптик ишмердүүлүгү үчүн зарыл жана дипломдон кийинки билим алууга даяр, жаратылыштагы жугуштуу жана жугуштуу эмес ооруларды баштапкы жана экинчи алдын алуу укуктарын киргизүү

Каталог жогорудагы көз караштарды эске алуу менен түзүлдү жана Мамлекеттик жогорку кесиптик билим берүү стандартынын талаптарына жооп берет

Мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык, бүтүрүүчү төмөнкү иш-аракеттерди өздөштүрүшү керек:

- алдын алуу
- инструменталдык өлчөө
- гигиеналык жана эпидемиологиялык дартты аныктоо
- лабораториялык изилдөөлөр
- аналитикалык
- дарылоо
- психологиялык жана педагогикалык
- уюштуруучулук жана башкаруучулук
- илимий- изилдөөчүлүк

Бул каталог көрсөтүлгөн иш-чараларга ылайык компетенттүүлүктү аныктайт

Компетенциялар каталогунун негизинде

аныкталат:

- МАИнин дипломго чейинки врачынын максаты жана милдети
- МАИ врачынын билим деңгээли жана билгичтиги

иштелип жатат:

- МАИ врачын даярдоо программасы
- окутуунун ар кандай баскычтарында студенттерди окутуунун сапатын баалоо критерийлери
- МАИ врачынын аттестациясына типтүү талаптар

уюштурулат:

- окуу процесси
медициналык ЖОЖдорго тапшырган абитуриенттердин кесиптик багыты

өткөрүлөт:

- бүтүрүүчүлөрдү аттестациялоо

Практикалык ыңгайлуулук үчүн, компетенттүүлүктөр каталогдо төмөнкүдөй категорияга бөлүнөт:

1- глава МАИ врачынын компетенциялары

2-глава Гигиеналык дисциплина жана эпидемиология боюнча дисциплинардык компетенциялар

3- глава Оорулардын симптомдору

4- глава Оорулар боюнча дисциплинардык компетенциялар

5- глава Врачтык көндүмдөр жана манипуляция

1- главада жалпы (ЖИК) тизмеси келтирилген

Социалдык жеке жана жалпы маданий (СЖК), инструменталдык (ИК) жана кесиптик компетенцияларды (КК) бүтүрүүчү өздөштүрүүгө милдеттүү (Медициналык алдын алуу иши 560003 адистиги боюнча жогорку кесиптик билим берүүнүн Мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык)

2-главада гигиеналык дисциплина жана эпидемиология боюнча билимдер, көндүмдөр тизмектелген

Бул блокто бүтүрүүчү ээ боло турган негизги теориялык билимдер көрсөтүлгөн.

Билим деңгээлин белгилөө үчүн төмөнкү градациялар колдонулат:

деңгээл	1-деңгээл	2-деңгээл
Теориялык негиздер	Бүтүрүүчүлөрдүн жалпы билим деңгээлин баалоо - санитардык-гигиеналык же эпидемиологиялык кырдаалды жалпылап сүрөттөп бере алат - ар бир санитардык-гигиеналык жана эпидемиологиялык кырдаалда ар бир фактордун актуалдуулугун жана маанилүүлүгүн билет	Теориялык билимдерди практикалык колдонуу деңгээли - санитардык-гигиеналык жана эпидемиологиялык корутунду үчүн алынган изилдөөлөрдү талдоодо өзүнүн билимин колдоно алат

Бүтүрүүчү көндүмдөргө ээ болуу даражаларын белгилөө үчүн төмөнкү градация деңгээлдерин колдонот:

деңгээл	1-деңгээл	2-деңгээл
Көзөмөлдөгөн объектилерди жана жугуштуу оорулардын чыккан жерин иликтөө	Бүтүрүүчү кээ бир практикалык тажрыйбаларды билиши керек - изилдөөнүн маңызын түшүндүрүп бере алат - бул изилдөө эмне үчүн	Бүтүрүүчү санитардык-гигиеналык жана эпидемиологиялык изилдөө көндүмдөрүнө ээ болушу керек - изилдөө принцибин түшүндүрө алат - аткаруу жана изилдөө

	жүргүзүлүп жаткандыгын билет жана түшүнөт - белгилүү бир санитардык-гигиеналык жана эпидемиологиялык кырдаалда изилдөөнүн маанисин билет - изилдөө иштерине катышкан жана көргөн (сабакта, практикада ж.б.)	техникасына ээ - изилдөөнү өз алдынча жүргүзүү үчүн жетиштүү тажрыйбага ээ - алынган маалыматтарды чечмелеп, талдай алат
--	---	--

Бүтүрүүчү ээ болууга тийиш болгон компетенцияларды көрсөтүү үчүн, корутундуну негиздөөдө төмөнкү белгилер колдонулат:

Гигиеналык дисциплиналар боюнча	
A	Бүтүмдү дарыгер өзү көзөмөлдөгөн объектини санитардык текшерүүдөн өткөргөндөн кийин берет
B	Бүтүм - көзөмөлгө алынган объектилерди санитардык, инструменталдык жана лабораториялык изилдөөлөрдүн, техникалык регламенттерге жана башка укуктук-ченемдик документтерге талдоонун жана салыштыруунун негизинде берилет
C	Долбоордун экспертизасы жана бүтүм чыгаруу
D	Врач адамдын айлана-чөйрөсүнүн ден соолугун чыңдоочу иш-чараларды билет жана жүргүзө алат

Эпидемиология боюнча	
A	Ооруга чалдыгуунун анализинин негизинде эпидемиологиялык кырдаал боюнча корутунду берүү
B	Картчканы толтуруу (бүтүм) ар кандай жугуштуу жана мите оорулардын чыккан жерин эпидемиологиялык экспертизадан өткөрүү
C	Эпидемиологиялык жагымсыз кырдаалды аны четтетүү жөнүндө бүтүм менен баалоо
D	Врач жугуштуу жана мите ооруларынын эпидемиялык чыккан жерин, пайда болуу тобокелчилик факторлорун билет жана жок кыла алат

Кесиптик сабактар төмөнкүдөй берилген

1. Жалпы гигиена
2. Эмгек гигиенасы
3. Коммуналдык гигиена
4. Тамактануу гигиенасы
5. Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гигиенасы
6. Радиациялык гигиена
7. Аскердик гигиена
8. Жалпы жана клиникалык эпидемиология
9. Аскердик эпидемиология

Оорулар / клиникалык шарттар дисциплиналык топтор тарабынан көрсөтүлөт

- Ички оорулар
- Балдар оорулары, балдардын жугуштуу оорулары
- Хирургиялык оорулар, балдардын хирургиялык оорулары
- Аялдардын жыныстык органдарынын жана сүт бездеринин оорулары
- Жугуштуу оорулар
- Кургак учук
- Нерв системасынын оорулары
- Психикалык оорулар
- Тери жана венерикалык оорулар
- Кулак, мурун, тамак оорулар
- Көз оорулары
- Стоматология
- Онкология
- Шашылыш абал
- Фармакотерапия
- Медициналык калыбына келтирүү
- Соттук медицина

- Кесиптик оорулар
- Травматология жана ортопедия
- Коомдун ден соолугу жана саламаттыкты сактоо
- Биостатистика
- Медициналык радиология
- Медициналык камсыздандыруу
- Биоэтика
- Микробиология

Блок боюнча оорунун клиникалык абалы үчүн төмөнкү грация деңгээлдерин колдонот:

	1- деңгээл	2- деңгээл
Клиникалык абал	<p>Бүтүрүүчү ушул клиникалык кырдаалга багыт алыш керек:</p> <ul style="list-style-type: none"> - болжолдуу диагноз коюу - деталдаштырбай жалпы мааниде аныктама берүү - адиске консультацияга жиберүү 	<p>Бүтүрүүчү клиникалык кырдаалды чечүүгө милдеттүү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - структураланган анамнез чогултууга - типтүү даттанууларды жана симптомдорду активдүү издөөгө - берилген абал боюнча диагноз коюуга - лабораториялык изилдөөлөрдүн ыкмалары боюнча эпидемиологиялык жыйынтыктарын эске алуу менен тийиштүү дартты аныктоо жана дарылоо

		иштерин жүргүзө алат - калыбына келтирүү иш-чараларын жана дартты аныктоо, дарылоонун зарылдыгын түшүндүрө алат
--	--	--

Оорулар боюнча компетенцияларын аныктоо үчүн МАИнин бүтүрүүчүсү төмөнкү тамга белгилерин өздөштүрүүгө милдеттүү:

A	Оорунун диагнозун түздөн- түз дарыгер физикалык кароонун маалыматтарына, жөнөкөй текшерүү ыкмаларына таянып коё алат
B	Дарылоо врачтын өзү аркылуу оорлошпогон учурда, дарылоонун жөнөкөй ыкмасы жүргүзүлөт
C	Врач оорулуунун абалын баалоого жана шашылыш иш-чара баштоого жөндөмдүү. Врач клиникалык диагноз коюуга милдеттүү эмес, анын шашылыш иш-чарасы божомолдуу диагнозго негизделет
D	Врач алдын алуу иш-чараларын өткөрүүнү билет жана жөндөмдүү

Бардык врачтык манипуляциялар төмөнкү группаларга шарттуу топтоштурулган:

- Бейтаптын анамнезин сурамжылоо же чогултуу
- Физикалык текшерүү
- Жалпы манипуляция
- Маалымат менеджменти
- Шашылыш абалда жардам берүү үчүн манипуляция

Бүгүнкү күнгө чейин аналогиялык документтер МАИ боюнча компетенциялардын каталогу катары иштелип чыккан эмес

Каталог кээ бир талаш учурлардан жана кемчиликтерден кем эмес, андан тышкары медицина илиминде өзгөчө алдын алуу, бир жерде турбагандыктан жана тездик менен өнүгүп жаткандыктан, азыркы каталог бир нече жолу жаңыланып, кайрадан каралышы мүмкүн экендигин түзүүчүлөр түшүнөт

1- ГЛАВА МАИ ВРАЧЫНЫН КОМПЕТЕНЦИЯЛАРЫНЫН ТИЗМЕСИ

Жалпы компетенция (ЖК)	
ЖИК-1	социалдык маанилүү көйгөйлөрдү жана процесстерди, иш

	жүзүндө гуманитардык, табигый, биомедициналык жана клиникалык илимдерди, кесиптик жана коомдук ишмердүүлүктөрүн практикада колдонуу ыкмаларын, ар кандай түрлөрүн талдай алат
ЖИК -2	дүйнө таанымын, социалдык жана жеке маанилүү философиялык көйгөйлөрүн жана категорияларын талдоого жөндөмдүү
ЖИК -3	олуттуу саясий окуяларды жана тенденцияларды талдоого, саясий жашоого жооптуу катышууга, дүйнөлүк тарыхый процесстердин мыйзам ченемдүүлүктөрүнө жана негизги түшүнүктөрүнө ээ болууга, тарыхый мурастарга жана каада-салттарга урмат-сый менен мамиле кылууга, мамлекеттик саясатка баа берүүгө, тарыхый-медициналык терминдердин маанисин өздөштүрүүгө жөндөмдүү
ЖИК -4	экономикалык көйгөйлөрдү жана коомдук процесстерди, саламаттыкты сактоо тутумундагы экономикалык натыйжалуулуктун көрсөткүчтөрүн эсептөө методикасын колдонууга жөндөмдүү
ЖИК -5	логикалык жана жүйөлүү талдоо жүргүзүүгө, эл алдына чыгып сүйлөө, талкуу жана полемика, билим берүү жана педагогикалык иш-чараларды жүзөгө ашыруу үчүн кесиптик мазмундагы тексттерди редакциялоого жөндөмдүү
ЖИК -6	күнүмдүк баарлашуу деңгээлинде чет тилдердин бирин үйрөнүүгө, мамлекеттик жана расмий тилдерде жазуу жүзүндө жана оозеки баарлашууга жөндөмдүү жана даяр
ЖИК -7	башкаруу ыкмаларын колдонууга, аткаруучулардын ишин уюштурууга, ар кандай пикирлердин контекстинде жана алардын кесиптик компетенциясынын чегинде жооптуу башкаруу чечимдерин табууга, кабыл алууга, медициналык этика эрежелерин, купуя маалымат менен иштөө боюнча мыйзамдарды жана эрежелерди, медициналык сырларды сактоого, иш кагаздарынын негиздерин өздөштүрүүгө жөндөмдүү жана даяр

Социалдык жеке жана жалпы маданий компетенциялар (СЖК)

СЖК -1 социалдык жана кесиптик өзгөрүүлөргө ыңгайлашууга, көз карандысыздыгын көрсөтүүгө жана кесиптик иш-аракеттерде өзүн-өзү көзөмөлдөөнү жүзөгө ашырууга, кесиптик этика стандарттарын сактоого жөндөмдүү

СЖК -2 тартипти, жоопкерчиликти, ишенимдүүлүктү, адамгерчиликти, толеранттуулукту, жалпы маданияттуулукту көрсөтө билүүгө, сергек жашоо образын жүргүзүүгө жөндөмдүү. Кесипкөйлүктү үзгүлтүксүз жогорулатууга, өзүн-өзү билүү, өзүн-өзү өнүктүрүү, өзүн-өзү актуалдаштыруу, убакытты башкара билүү, пландоо жана иш-аракеттерди уюштурууга, жеке жана кесиптик өнүгүүгө, билим

СЖК -3 алуу стратегиясын түзө билүүгө умтулуу өзүнө ишенимдүүлүгүн көрсөртүүгө, эмоционалдык жактан туруктуу, сындын жана өзүн-өзү сыңдоого, башка пикирлерге жана позицияларга чыдамдуу болууга жөндөмдүү. Адамдар менен иштөө көндүмдөрүнө (биргелешип иштөө, башкалар менен достук мамиледе болуу ж.б.), чыр-чатактуу кырдаалда конструктивдүү жүрүм-турумга умтулууга ээ болуу. Укуктук жана этикалык нормаларды, жарандык укуктук милдеттерди сактоо

СЖК -4 мультимедиялык технологияны, жалпыга маалымдоо каражаттары таркатып жаткан маалыматтарга сын көз менен кароого, өз алдынча чогулта алууга, сактоо, талдоо, өзгөртүү, талдоо аркылуу жаңы билимге ээ болууга жана ар кандай маалыматтарды синтездөө ж.б. персоналдык компьютердик программаларды жана оргтехниканы жакшы өздөштүрүү

Инструменталдык компетенциялар (ИК)	
ИК-1	гигиеналык шаймандарды жана приборлорду колдонуу менен айлана-чөйрөнүн параметрлерин аныктоого жөндөмдүү жана даяр
ИК-2	медициналык шаймандар жана приборлор менен иштөөгө жөндөмдүү жана даяр

Кесиптик компетенциялар (КК)	
КК-1	адамдын айлана-чөйрөсүнүн факторлорун изилдөөгө, баалоого, ден соолуктун абалына жана алардын таасирине организмдин реакциясы, гигиеналык изилдөөлөрдүн натыйжаларын чечмелөөгө жана санитардык-гигиеналык талаптарды ишке ашырууга, жугуштуу жана жугуштуу эмес ооруларды алдын алуу боюнча эпидемиологиялык иш- чараларды уюштурууга жөндөмдүү жана даяр
КК -2	өндүрүштүк жана эмгектин процесстерине санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл жүргүзүүгө, технологиялык жабдуулар эмгекчилердин ден соолугуна таасир этүүчү өндүрүштүк чөйрөнүн химиялык, физикалык, биологиялык факторлорун, андан тышкары алардын коркунучтуулугун алдын алуу айтууга, пландоо боюнча көрсөтмөлөрүн аныктоого, зыяндуу факторлорду долбоорлоо, таануу, чечмелөөгө жөндөмдүү жана даяр
КК -3	калктуу конушта адамдын айлана-чөйрөсүнүн абалына, ичүүчү суу менен камсыздоо объектилерин, турак жай-коммуналдык чарба, дарылоо-алдын алуу уюмдарына санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр
КК -4	тамак-аш азыктарын өндүрүүгө жана кайра иштеп чыгууга жана

	алардын сапатына, коопсуздугуна, калктын тамак-ашына факт менен баа берүүгө, калктын ар түрдүү катмарларында тамак-ашты коррекциялоо жана оптималдаштыруу боюнча комплекстүү программаны иштеп чыгууга катышууга, ошондой эле микроэлементтердин жетишсиздигин жоюу үчүн, андан тышкары коомдук жана ооруканалардын тамактануу жайларына санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр
КК -5	балдардын жана өспүрүмдөрдүн физикалык өнүгүүсүнө баа берүүдө, балдардын билим берүү мекемелеринин абалы жана билим берүүсүнө, ден соолуктун көрсөткүчү катары санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр
КК -6	аскерлердин гигиеналык камсыздоосуна жана аскер кызматкерлеринин жашоо чөйрөсүнө санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр
КК -7	изилдөөлөр, тесттер, токсикологиялык, гигиеналык жана башка баалоо түрлөрүн, көзөмөлдөнүүчү объектилердин, продукциялардын долбоордук документтерин, белгиленген талаптарга шайкештигин же ылайык эместигин аныктоо максатында кызмат көрсөтүүлөргө санитардык-эпидемиологиялык экспертизаларды жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр
КК -8	калктын жугуштуу жана жугуштуу эмес ооруларынын көрсөткүчтөрүн иликтөөгө, талдоого, жугуштуу оорулардын чыккан жеринде эпидемияга каршы чараларды пландаштыруу жана өткөрүүгө, ошондой эле калкты эмдөөнү уюштурууну, анын натыйжалуулугун жана коопсуздугун өткөрүү жана баалоого жөндөмдүү жана даяр
КК -9	Расмий эсепке алуу документтеринин маалыматтарына таянып, санитардык-статистикалык жана эпидемиологиялык ыкмаларды колдонуу менен ошондой эле алдын ала жана мезгил-мезгили менен медициналык кароонун негизинде калктын ден соолугун изилдөөгө жөндөмдүү жана даяр
КК -10	физикалык, химиялык, биологиялык жана бактериологиялык жана башка ыкмаларды колдонуу менен үлгүлөрдү алууга жана лабораториялык изилдөө жүргүзүүгө жөндөмдүү жана даяр
КК -11	объектти сурамжылоодон алынган маалыматтарды чечмелөөгө жана гигиеналык стандарттардын негизинде тиешелүү чечимдерди кабыл алууга жөндөмдүү жана даяр: техникалык регламенттер, стандарттар,

	МУК(ПДК), МЖД(ПДУ), БТД(ОБУВ), КЭ(СНиП), буйруктар ж.б.
<i>Гигиеналык жана эпидемияга каршы дартты аныктоо</i>	
КК -12	«адамдын жашоо чөйрөсү - калктын саламаттыгы» системасында себептик байланыштарды аныктоо мүмкүнчүлүгүнө жөндөмдүү жана даяр
КК -13	жумушчунун организминде эмгек шарттарынын зыяндуу факторлорунун таасир этүү деңгээлин аныктоого жана аны баалоого, кесиптик оорулардын жана уулануунун себептерин изилдөөгө жөндөмдүү жана даяр
КК -14	калк жашаган жердеги экологиялык кырдаалды баалоого жана айлана-чөйрөнү булгоо булактары менен байланышкан ден соолукка зыян алып келүүчү коркунучтарды аныктоого жөндөмдүү жана даяр
КК -15	ар кандай балдар мекемелеринде окуу процессинде балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугуна келтирилген тобокелдиктерди аныктоого жана баалоого жөндөмдүү жана даяр
КК -16	алиментардык мүнөздөгү ден соолукка байланышкан себептик изилдөөнү табууга жөндөмдүү жана даяр
КК -17	адамдардын ден соолугуна радиациянын таасирин аныктоого жөндөмдүү жана даяр
КК -18	аскер кызматкерлеринин ден соолугуна жашоо чөйрөсүндөгү коркунучтарды аныктоого жөндөмдүү жана даяр
КК -19	эпидемиологиялык оорулардын өнүгүшүнүн себептерин жана шарттарын аныктоо максатында аны изилдөөгө жөндөмдүү жана даяр
<i>Дарылоо иш-аракеттери</i>	
КК -20	өмүргө коркунуч туудурган өзгөчө кырдаалдарда биринчи медициналык, ошондой эле ар кандай экстремалдык шарттарда жардам көрсөтүүгө жөндөмдүү жана даяр
КК -21	ар кандай оорулардын этиологиясын, клиникалык көрүнүшүн, алдын алуу чараларын изилдөөгө жөндөмдүү жана даяр
<i>Гигиеналык тарбияда психологиялык жана педагогикалык ишмердүүлүк</i>	
КК -22	калк арасында ооруларды алдын алуу боюнча санитардык-агартуу иштерин жүргүзүүгө, сергек жашоо образын сактоого жана ден соолукту чыңдоого, ошондой эле көзөмөлдөнгөн объектилердин персоналына гигиеналык билим берүүнү ишке ашырууга жөндөмдүү жана даяр
<i>Уюштуруу жана башкаруу иштери</i>	
КК -23	өз ишмердүүлүгүнүн жана органдардын ишинин натыйжаларын талдоого, калктын санитардык-эпидемиологиялык бейпилдигин

	камсыз кылуу жаатында көзөмөлдөөгө жана көзөмөлдөө функцияларын жүзөгө ашырууга, керектөөчүлөрдүн укуктарын жана мекемелердин керектөө рыногун коргоого, Кыргыз Республикасында мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдү камсыз кылуу максатында өз ишин жүргүзүүгө, расмий мыйзамдардын талаптарын эске алуу менен башка саламаттыкты сактоо мекемелердин ченемдик укуктук документтерин анализдөөгө жөндөмдүү жана даяр
КК -24	адамдын айлана-чөйрөсүнүн факторлорунун терс таасирине байланыштуу калктын ден соолугун сактоого багытталган башкаруу чечимдерин кабыл алууга жөндөмдүү жана даяр
КК -25	натыйжалуу көзөмөлдү камсыз кылуу үчүн жалгыз же башка адистер менен биргеликте, алдын алуу стратегияларын иштеп чыгууга жана натыйжалуулугун баалоого жөндөмдүү жана даяр
<i>Илимий-изилдөө ишмердүүлүгү</i>	
КК -26	илимий жана медициналык адабияттардын ар кандай булактарын ошондой эле гигиена, санитария жана эпидемиология боюнча адабияттарды изилдөөгө жөндөмдүү жана даяр
КК- 27	адамдын айлана-чөйрөсүнүн факторлорун изилдөөнүн жаңы ыкмаларын өздөштүрүүгө жөндөмдүү жана даяр

2- ГЛАВА ГИГИЕНАЛЫК ДИСЦИПЛИНА ЖАНА ЭПИДЕМИОЛОГИЯ БОЮНЧА ДИСЦИПЛИНАРДЫК КОМПЕТЕНЦИЯЛАР

Теориялык негиздер	
<u>2.1.1 ЖАЛПЫ ГИГИЕНА</u>	деңгээл
Жалпы гигиена, анын максаты жана милдети. Гигиеналык изилдөөлөрдүн ыкмалары	2
Гигиеналык дартты аныктоо, калктын ден соолугунун абалы	2
Калктын ден соолугу жана курчап турган чөйрөнүн факторлору	
<i>Абанын гигиенасы</i>	
Адамдын жашоосунда абанын гигиеналык, физикалык касиеттеринин мааниси жана ролу	2
Адамдын жашоосундагы абанын гигиеналык маанисинин, химиялык курамынын ролу	2
Адамдын ден соолугу жана климаттык шарттар	
Күн радиациясынын адамдын ден соолугуна тийгизген таасири	2
<i>Суунун гигиенасы</i>	
Суу- айлана-чөйрөнүн фактору катары адамдын ден соолугуна	2

тийгизген таасири	
Суунун жаратылыштык минералдык курамы, адам үчүн анын мааниси. Суунун өзгөчө минералдык курамынын оорусу, аларды алдын алуу	2
Суу жугуштуу оорунун булагы катары	2
Суунун сапатын жогорулатуу ыкмалар	2
<i>Тамактануу жана тамак-аш</i>	
Адамдын ден соолугу жана тамактануу	2
Туура тамактануунун заманбап аспектилери	2
Тамак-аш азыктарынын сапаты жана коопсуздугу	2
<i>Кыртыш гигиенасы</i>	
Кыртыштын гигиеналык мүнөздөмөсү, ден соолукка тийгизген таасири	2
<i>Эмгек гигиенасы</i>	
Эмгек шартынын адамдын ден соолугуна тийгизген таасири	2
<i>Айлана-чөйрөнүн булганышы</i>	
Айлана-чөйрөнүн чаң менен булганышы, калктын ден соолугуна тийгизген таасири	2
Айлана-чөйрөнүн ызы-чуу, термелүү, электромагниттик булгануулары, адамдын ден соолугуна тийгизген таасири	2
<i>Балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугу</i>	
Айлана-чөйрөнүн факторунун балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугуна тийгизген таасири	2
<i>Синтетикалык материалдар күнүмдүк жашоодо жана медицинада</i>	
Синтетикалык материалдарды колонуунун гигиенасы, ден соолукка тийгизген таасири	2
<u>2.1.2. ЭМГЕК ГИГИЕНАСЫ</u>	
Эмгек гигиенасы, максаты жана милдети. Эмгек шарты жана анын компоненттери	2
<i>Өндүрүштүн зыяндуулугу</i>	
Зыяндуу жана коркунучтуу өндүрүштүк факторлор жана иштеп жаткан адамдын организмине тийгизген таасири	2
Кесиптик оорулардын жана уулануулардын жалпы принциптери, алдын алуу багыттарынын негиздери	2
<i>Эмгек физиологиясы</i>	
Эмгектин физиологиясынын негиздери. Эмгек ишмердүүлүгүнүн түрлөрү. Жумуш учурунда организмдин	2

функционалдык абалы	
Эргономиканын физиологиялык негиздеринин, техникалык эстетика жана эмгектин илимий уюштурулушу, адамдын иш жөндөмдүүлүгүн жана ден соолугун сактоодогу ролу	1
Эмгек психологиясынын негиздери жана инженердик психология	1
Ашыкча иштөөнү жана чарчоону алдын алуунун негиздери. Адамдын ишке жөндөмдүүлүгүн көтөрүү чаралары	2
Атмосфералык басым	
Атмосфералык басымдын жогорулашы	2
Атмосфералык басымдын төмөндөшү	2
Өндүрүштөгү метеорологиялык шарттар	
Өндүрүштүк микроклимат. Иштеп жаткандардын организмине өндүрүштүк микроклиматтын таасири . Муздак жана ысык климатта иштөө шартына көнүү жана ыңгайлашуу	1
Жагымсыз микроклиматта өндүрүштүк чөйрөнүн зыяндуу факторлорунун организмге тийгизген таасири	2
Өндүрүштүк чаң	
Өндүрүштүк чаң, кесиптик зыяндуу фактор	2
Механикалык чайпалуу	
Өндүрүштүк ызы-чуу, өндүрүштүк чөйрөдө жагымсыз фактор катары. Ультраун жана инфраун, өндүрүштүк чөйрөдө жагымсыз фактор катары	2
Өндүрүштүк дирилдөө (жалпы жана локалдык), өндүрүштүк чөйрөдө жагымсыз фактор катары	2
Өндүрүштүк нурлануу	
Электромагниттик талаанын радио жыштыгы жана лазердик нурлануу, өндүрүштүк зыян катары	2
Эмгектин гиеганасы иондук нурлануунун булактарынын ишинде	2
Аэроионизация өндүрүштүк чөйрөнүн шартында	1
Өндүрүштүк токсикология	
Өндүрүштүк токсикологиянын заманбап көйгөйлөрү. Өндүрүштүк уулар, кесиптик зыян катары	2
Токсикометриянын негиздери	2
Металлдар, зыяндуу жана коркунучтуу өндүрүштүк фактор катары Ууланууну алдын алуу	2
Органикалык эритмелер, кесиптик зыян катары. Тажатуу газдары жана углерод окиси, кесиптик уу катары	2
Химиялык заттардын бириккен аракетин. Химиялык жана физикалык факторлордун бириккен аракетин	2
Биопрепараттар, биологиялык жаратылыштын өндүрүштүк	2

фактору катары	
Канцерогендик өндүрүштүк факторлор	2
Аллергендер жана аллергиялык кесиптик оорулар	2
Биологиялык жаратылыштын өндүрүштүк факторлору. Кесиптик зооантропоноздор	2
Эмгек гигиенасынын суроолору пестицид жана минералдык жер семирткичтер менен иштөөдө	2
Эмгек гигиенасынын суроолору өндүрүштүн канцерогендик факторлору менен иштөөдө	2
Өндүрүштүк желдетүү	
Өндүрүштүк мекемелерде табигый жана механикалык желдетүүнүн гигиеналык негиздери	2
Өндүрүштүк жарыктандыруу	
Өндүрүштүк мекемелерде табигый жана жасалма жарыктандыруунун гигиеналык негиздери	2
Эмгек гигиенасы өндүрүштүн жеке тармактарында жана айыл-чарбасында	
Эмгек гигиенасы тоо-кен жана таш көмүр өндүрүшүндө	2
Алтын кен комбинатынын жумушчуларынын эмгек шартына гигиеналык баа берүү	2
Эмгек гигиенасы айыл-чарба өндүрүшүндө	2
Эмгек гигиенасы жеңил өнөр жайында	2
Эмгек гигиенасы машина куруу өнөр жайында	2
Эмгек гигиенасы ГЭС жумушчуларынын эмгек шартына баа берүү	2
Жумушчу орундарына аттестация жүргүзүү жана уюштуруу	2
Аялдардын жана өспүрүмдөрдүн эмгек гигиенасы	
Аялдардын эмгек гигиенасы	2
Өспүрүмдөрдүн эмгек гигиенасы	2
<u>2.1.3. КОММУНАЛДЫК ГИГИЕНА</u>	
Коммуналдык гигиена илим катары жана анын алдын алуу медицинада мааниси	2
Негизги мыйзам чыгаруу, көрсөтмө жана укуктук-ченемдик документтер коммуналдык гигиена жана айлана-чөйрөнү коргоо суроолору боюнча КРдин техникалык регламенти	1
Суу жана суу менен жабдуу гигиенасы. Суу объектилерин коргоо	
Эл жайгашкан жерлерди суу менен камсыздоо гигиенасы. Иче турган суулардын касиеттерин жана курамын гигиеналык жөнгө салуу. Сууну пайдалануунун ченеми жана тартиби	2
Чарбалык жана ичүүчү суу менен камсыздоо үчүн суу алуу	2

булактарын коргоого гигиеналык мүнөздөмө. Жер астындагы жана үстүндөгү суу булактарынын санитардык мүнөздөмөсү. Санитардык коргоо аймагы (ЗСО)	
Калк жайгашкан жерлерге чарбалык жана ичүүчү суу менен камсыздоону борборлоштурууда даярдоо методдоруна жана ыкмаларына гигиеналык мүнөздөмө. Ичүүчү сууну дезинфекциялоо ыкмалары	2
Суу объектилеринин булгануу булактары	2
Шаардын агынды сууларына санитардык мүнөздөмө жана пайда болуу шарттары. Шаардын агынды суулары. Дезинфекциялоо жана тазалоо ыкмаларына гигиеналык баа берүү	1
Суу объектилерин санитардык коргоо боюнча иш-чаралардын системасы. Санитардык көзөмөлдү уюштуруу	2
Ичүүчү сууну бөлүштүрүү системасына гигиеналык талаптар. Борборлоштурулган ысык суу менен камсыздоо. Суу түтүктөрүнүн практикасында колдонуучу жаратылыштык жана синтетикалык материалдар	2
Калк жайгашкан жерлерге ичүүчү суу менен камсыздоо аймагында эскертүүчү жана учурдагы санитардык көзөмөл. Санитардык мыйзам чыгаруу документтеринин системасы	2
Өнөр жай жана турмуш-тиричилик агынды сууларын тазалоонун өзгөчөлүгүнө гигиеналык мүнөздөмө	1
Суу объектилерин булгануудан мамлекеттик санитардык көзөмөл	2
<i>Кыртыштын гигиенасы жана калк жайгашкан жерлерди тазалоо</i>	
Калк жайгашкан жерлердин кыртышынын гигиенасы. Кыртыштын санитардык көрсөткүчү. Гигиеналык ченөөнүн принциптери жана ыкмалары. Экзогендик химиялык заттардын мазмуну	2
Калк жайгашкан жерлерде кыртышты санитардык коргоо боюнча иш-чаралар. Калк жайгашкан жерлерди түп-тамырынан бери тазалоонун схемасы	2
Кыртышты коргоонун укуктук, заманбап негиздери. Кыртыштын физикалык касиети, курамы жана анын гигиеналык, эпидемиологиялык мааниси менен баасы	1
Калк жайгашкан жерлерди санитардык тазалоо. Гигиеналык	1

коопсуздукту камсыздоодо иш-чаралардын системасы, таштандыларды кайра иштетүү, жок кылуу, чогултуу жана зыянсыздандыруу	
Катуу жана суюк таштандыларды зыянсыздандыруу боюнча курулуштарга санитардык баа	2
<i>Аба атмосферасынын гигиенасы</i>	
Аба атмосферасынын гигиенасы. Аба атмосферасынын булганышынын компоненттери, негизги булактары жана атмосферада техногендик булгануулардын таралыш мыйзам ченемдери	2
Аба атмосферасында химиялык заттарды гигиеналык ченөөнүн ыкмалары жана негизги принциптери. Аба атмосферасынын курамынын калктын жашоо шартына жана ден соолугуна тийгизген таасири	1
Аба атмосферасын санитардык коргоо боюнча иш-чаралардын системасы. Санитардык көзөмөлдүн эскертүүчү жана учурдагы милдеттери	2
Мамлекеттик жана санитардык көзөмөл, калк жайгашкан жерлердеги аба атмосферасынын сапатынын мониторинг системасы	2
Аба атмосферасын коргоо боюнча санитардык- техникалык иш-чаралар	1
<i>Коомдук жана турак-жай имараттарынын гигиенасы</i>	
Шаарлардын ызы-чуу көйгөйлөрү. Ызы-чуунун калктын ден соолугуна тийгизген таасири. Калкты шаар ызы-чуусунан коргоо үчүн гигиеналык ченемдер жана иш-чаралар	2
Коомдук жана турак-жай имараттарынын жарыктандыруу жана инсоляцияндук тартиптерине гигиеналык мүнөздөмө жана баа берүү. Гигиеналык ченемдер	2
Турак-жайдын микроклиматы жана аба чөйрөсү. Коомдук жана турак-жай имараттарынын жылуулук жана желдетүү инженердик системаларына гигиеналык баа берүү	2
Электромагниттик талаа. ЭМТ булактары, алардын мүнөздөмөсү, ченөө бирдиктери жана баа берүү	2
Калкты электромагниттик талаалардын таасиринен коргоочу иш-чаралардын комплекси	1
Коомдук жана турак-жай имараттарынын гигиенасы. Турак-	1

жай адамдын жашаган жеринин жетектөөчү жасалма элементи катары. Турак-жайда жашоонун системалык факторлору	
Коомдук жана турак-жай имараттарын курууда колдонуучу бүтүрүү материалдарына гигиеналык мүнөздөмө	1
Турак-жай чөйрөсүнүн калктын ден соолугуна тийгизген таасири. Ички турак-жай чөйрөсүнүн параметрлерине гигиеналык ченемдер	1
<i>Калк жашаган аймактардын гигиенасы</i>	
Аймактык жана шаардык пландоо долбоорлорун уюштуруу. Аймактык пландоонун негизги принциптери, гигиеналык мааниси жана анын этаптары	2
Калк жашаган жерлерди жашылдандыруу, куруу пландарынын суроолору жана гигиеналык негиздери	1
Калк жашаган жерлердин инфраструктурасынын гигиеналык суроолору	2
Айылдык калк жашаган жерлерди пландоонун гигиенасы	2
<i>Дарылоо-алдын алуу мекемелеринин гигиенасы (ЛПО)</i>	
Дарылоо-алдын алуу мекемелеринин гигиеналык көйгөйлөрү. Оорукананын ички чөйрөсүнүн факторлору жана алардын гигиеналык ченемдери	1
Дарылоо-алдын алуу мекемелерин эксплуатациялоо жана гигиеналык пландоонун негиздери	2
Дарылоо-алдын алуу мекемелеринин жайларынын жылуулук, желдетүү, микроклимат, жасалма жана табигый жарыктандыруу, аба чөйрөсүнүн гигиеналык өзгөчөлүктөрү	2
Ооруканалардын атайын бөлүмдөрүн куруу жана ички пландоонун санитардык-гигиеналык талаптары	2
Оорукананын ички инфекциясын (нозокомиалдык) гигиеналык алдын алуу негиздери. Медициналык калдыктарды чогултуу жана жок кылуу	2
<u>2.1.4. ТАМАКТАНУУ ГИГИЕНАСЫ</u>	
Калктын тамактануусунун заманбап көйгөйлөрү. Көзөмөлдөө жана изилдөө ыкмалары	
Тамак-аш азыктарынын сапатына жана коопсуздугуна гигиеналык экспертиза (техникалык регламент)	2
<i>Тамактануунун физиологиялык –гигиеналык негиздери</i>	
Рационалдуу тамактануу жана анын түзүлүшүнө гигиеналык	2

талаптардын негиздери	
Организмдин азык заттарга жана энергияга энергетикалык муктаждыктары . Углеводдор энергияныны негизги булагы катары	2
Тамактанууда белоктун аш болумдуулугун жогорулатуунун гигиеналык аспектилери	1
Майлардын, липоиддердин тамак-аштык мааниси жана биологиялык ролу	2
Тамактанууда витаминдердин аш болумдуулугу жана алардын мааниси	2
Тамактанууда минералдык заттардын мааниси	1
Ден соолукту чыңдоодо жана сактоодо витамин сыяктуу заттардын мааниси	
<i>Тамак-аш азыктарынын биологиялык жана тамак-аш баалуулугу алардын гигиеналык мүнөздөмөсү</i>	
Сүт жана сүт азыктары	2
Сүт кычкыл азыктарын ачытуу	2
Азыктарды аралаш ачытуу	2
Улуттук кычкыл сүт азыктары (айран, сүзмү, курут, каймак ж.б.)	2
Түрлүү жаныбарлардын эти	2
Топоздун жана жылкынын эти	2
Улуттук чучуктар	2
Канаттуунун эти	2
Жумуртка жана жумуртка азыктары	2
Балык жана балык азыктары	2
Консервалар жана концентраттар	2
Дан азыктары	2
Алкоголсуз улуттук суусундуктар	2
Майлар	2
Жергиликтүү жер-жемиштер, жашылчалар жана мөмө-жемиштер	2
Эфир камтыган азыктар	2
<i>Өндүрүштү көзөмөлдөө</i>	
Дан эгиндери	2
Сүт жана сүт азыктары	2
Алкоголсуз суусундуктар	2
Эт жана эт азыктары	2
Балык жана балык азыктары	2

Жаныбар жана өсүмдүк консервалары	2
Улуттук эт, кычкыл сүт азыктары жана суусундуктары	2
Желе, куурулган эт	2
Майлар	2
Кондитердик азыктар жана бал	2
<i>Тамак-аштан уулануу жана аларды алдын алуу</i>	
Микробдук эмес этиологияда тамак-аш уулануусу. Алдын алуу	2
Микробдук этиологияда тамак-аш уулануусу. Алдын алуу	2
<i>Дарылык, мүнөздүү жана функционалдык тамактануу</i>	
Дарылык тамактанууда тамак-аш азыктарынын жана тамактардын мааниси	2
КРдин калкына мүнөздүү дарылык тамактануудагы микроэлементоздор жана гиповитаминоздор	2
Ооруканаларда тамак-аш блокторунда заманбап гигиеналык талаптар	2
Эмгектин өтө зыяндуу шартында тамактануунун алдын алуу рационалу	1
Стандарттуу мүнөздөп тамактануунун негизги варианттарынын энергетикалык баалуулуктары жана химиялык курамы, мүнөздөмөсү	1
Гипокалориялык мүнөздөп тамактануунун негизги варианттарынын энергетикалык баалуулуктары жана химиялык курамы, мүнөздөмөсү	1
Белоктук- майга багытталган мүнөздөп тамактануунун негизги варианттарынын энергетикалык баалуулуктары жана химиялык курамы, мүнөздөмөсү	1
Белоктордун санын төмөндөткөн мүнөздөп тамактануунун негизги варианттарынын энергетикалык баалуулуктары жана химиялык курамы, мүнөздөмөсү	1
Механикалык жана химиялык үнөм менен мүнөздөп тамактануунун негизги варианттарынын энергетикалык баалуулуктары жана химиялык курамы, мүнөздөмөсү	1
Кант диабетинин 2-түрү, дененин ашыкча салмагында тамактануу жана алдын алуу	2
Тамактануунун жетишсиздигине байланышкан оорулар	2
Өнөкөт, жугуштуу эмес оорулар жана тамак-аш менен болгон байланышы	2
Жүрөк-кан тамыр оорулары алдын алуу жана тамак-аш	2
Онкологиялык оорулар алдын алуу жана тамак-аш	2
<i>Калктын өзүнчө топторунун тамактануу өзгөчөлүгү</i>	

Бийик тоолуу жана ысык климатта, Ыраакы Түндүк шартында жашаган калктардын тамак-аштарынын өзгөчөлүктөрү	2
Эмгекке жарамдуу бойго жеткен адамдардын тамак-аш рационунун өзгөчөлүктөрү	1
Кош бойлуу жана бала эмизген аялдардын тамак-ашынын өзгөчөлүктөрү	2
Улгайган жана карыган адамдардын тамак-аш рационунун өзгөчөлүктөрү	2
Спортмендердин тамак-аш рационунун өзгөчөлүктөрү	2
Физикалык жана акыл эмгегинде тамак-аш гигиенасы	2
Айыл-чарба эмгекчилеринин жана кен казуу өнөр жайынын жумушчуларынын тамак-аш гигиенасы	2
<i>Коомдук тамак-аш мекемеси</i>	
Коомдук тамак-аш мекемесине гигиеналык талаптар	
Азык-түлүк дүкөндөрүнө жана базарларга көрсөтүлгөн гигиеналык талаптар	
Кондитердик өндүрүшкө гигиеналык талаптар	
Витамин сыяктуу заттардын ден соолукту сактоодо жана чыңдоодо мааниси	1
Негизги жугуштуу эмес ооруларды алдын алууда минордук, биологиялык, активдүү тамак-аш компоненттеринин ролу	1
Тамак-аш мекемелеринде санитардык режимде тамак-аш азыктарынын сапатына-микробиологиялык көзөмөл. Өсүмдүк азыктарына санитардык-микробиологиялык көзөмөл	2
Азык-түлүк чийки заттарына жана тамак-аш азыктарына санитардык коргоо. КРдин аймагында тамак-аш азыктарын тастыктоо, каттоо жана гигиеналык жөнгө салуу	2
Азык кошулмаларынын коопсуздугунун классификациясы, мүнөздөмөсү, индексациясы жана ченемдери	
Тамак-аш азыктарынын байытылган принциптери	
<u>2.1.5. БАЛДАРДЫН ЖАНА ӨСПҮРҮМДӨРДҮН ГИГИЕНАСЫ</u>	
<i>Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гигиенасы жана алардын өсүшү</i>	
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гигиенасы, саламаттык сактоонун илимий дисциплинасы жана практикалык тармагы катарында. Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гигиенасынын өнүгүү тарыхы	1
<i>Балдардын организминин өсүшү жана өнүгүшү. Өсүп келе жаткан муундун ден соолугу</i>	
Балдардын организминин өсүшүнүн жана өнүгүшүнүн негизги мыйзам-ченемдери. Курактык мезгилдүүлүгү. Акселерация	1
Физикалык өнүгүү ден соолуктун көрсөткүчү катары	2

Балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугу. Балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугуна таасир эткен факторлор	2
<i>Күндүн тартибинин гигиеналык негиздери</i>	
Балдардын ишмердүүлүгүнүн физиологиялык негиздери. Балдардын жана өспүрүмдөрдүн өнүгүшүндө ишмердүүлүк, өсүштүн фактору катарында	2
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн күн тартибинин түзүлүшүнүн гигиеналык негиздери	2
<i>Балдардын жана өспүрүмдөрдүн окуу-тарбиялык ишмердүүлүгүнүн гигиенасы</i>	
Мектепке чейинки мекемелерде окутуу жана тарбиялоонун гигиеналык негиздери	2
Балдарды системалык окутууга функционалдык даярдоонун гигиеналык аспектилери	2
Жалпы билим берүүчү мекемелерде окуу процесстерин уюштуруунун гигиеналык принциптери	1
Балдарда жана өспүрүмдөрдө чарчоонун өнүгүшүнүн өзгөчөлүктөрү	2
Окутууну компьютерлештирүүнүн гигиеналык негиздери	2
<i>Окутуунун өндүрүштүк жана политехникалык эмгек гигиенасы</i>	
Балдарды жана өспүрүмдөрдү окутууда, тарбиялоодо эмгектин гигиеналык, физиологиялык негиздери. Эмгектин өсүп жаткан организмге тийгизген таасири	1
Өспүрүмдүн организмине кесиптик-өндүрүштүк факторлордун таасири	2
Медициналык-физиологиялык негиздер кесиптик багыттоо жана кеңештер	1
Өспүрүмдөрдүн эмгегин коргоодо мыйзам чыгаруунун негиздери	2
<i>Балдардын жана өспүрүмдөрдүн дене тарбиясынын гигиенасы жана кыймыл жөндөмдүүлүгү</i>	
Балдардын жынысына жана жашына карата кыймылдын биологиялык муктаждыгы	2
Дене тарбиянын гигиеналык жана физиологиялык негиздери	2
Дене тарбияны уюштурууда гигиеналык принциптер. Чыңдоо жана анын физиологиялык маңызы	2
Дене тарбияга медициналык көзөмөл	2
<i>Балдардын жана өспүрүмдөрдүн тамак-аш гигиенасы</i>	
Өсүп жаткан организмдин энергиясы жана зат алмашуу өзгөчөлүгү	2
Уюштурулган, уюштурулбаган жамаатта тамак-ашты уюштуруу жана гигиеналык принциптердин тартиби	2

Балдардын жана өспүрүмдөрдүн мекемелеринде тамак-ашты уюштуруу	2
<i>Балдарды жана өспүрүмдөрдү окутуу, тарбиялоо, өстүрүү гигиенасынын чөйрөсү</i>	
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн бут кийимдерине, кийимине гигиеналык талаптар	2
Оюнчуктарга гигиеналык талаптар	2
Окуу, жазуу куралдарына, балдар китептерине гигиеналык талаптар	2
Окуу эмеректери, жабдуулар алардын жайгашына гигиеналык талаптар	2
<i>Балдар жана өспүрүмдөр үчүн мекемелердин пайдаланышы, пландоо жана жайгаштыруунун гигиеналык принциптери</i>	
Балдардын мекемелерин пайдалануунун жана кайра куруунун, долборлоонун негиздери	2
Ар түрдүү билим берүүчү жана дарылоочу мекемелердин гигиеналык принциптерин пландоо	2
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн мекемелерин суу менен камсыздоону уюштуруу, гигиеналык талаптарга ылайык жарыктандыруу	2
<i>Өспүрүмдөрдү жана балдарды гигиеналык тарбиялоо</i>	
Мектептеги жана мектепке чейинки балдардын жана өспүрүмдөрдүн мекемелеринде гигиеналык тарбия	2
Жыныстык тарбиянын гигиеналык аспектилери	2
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн мекемелеринде ата-энелерди , персоналдарды гигиеналык тарбиялоо	2
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн жат адаттарынын пайда болушунун себептери (тамеки тартуу, токсикомания, алкоголизм, наркомания) жана аларды алдын алуу	1
<i>Балдарды жана өспүрүмдөрдү медициналык, санитардык-эпидемиологиялык жактан камсыздоо</i>	
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугун коргоо жаатында мыйзам чыгаруунун негиздери жана эл аралык актылары	1
Балдарга медициналык жардам жана алдын алуунун негизги принциптери	2
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн мекемелерине мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөл	2
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гигиенасы боюнча санитардык врачтын ролу	2
<u>2.1.6. РАДИАЦИЯЛЫК ГИГИЕНА</u>	

Радиациялык гигиена, анын максаты жана милдети	1
<i>Радиациянын булактары жана анын организмге тийгизген таасири</i>	
Радиациянын булактары. Иондоштурулган радиациянын организмге негизги мыйзам-ченемдүү таасири	1
Жаратылыш булактарынын иондоштурулган нурлануулары жана алардын гигиеналык мааниси	2
Заманбап өнөр жайда изотоптор жана радиациялар	2
<i>Нурлануу ченемдери</i>	
Адамдын нурлануусунун тартиби (КРдин техникалык регламенти)	1
Радиоизотоптук дартты аныктоо жана анын медицинадагы мааниси	1
<i>Радиациялык коопсуздуктагы эмгек гигиенасы</i>	
Радионуклиддерди ташуунун жана сактоонун гигиеналык аспектилери	2
Кемчиликтерди аныктоогу эмгек гигиенасы	1
Иондоштуруучу нурлануунун жабык жана ачык булактары менен иштөөдө радиациялык коопсуздукту камсыз кылуу маселелери	1
<i>КРдин санитардык-гигиеналык көзөмөлү</i>	
Радиациялык гигиена жаатындагы мамлекеттик санитардык көзөмөл	2
Санитардык-дозиметриялык жана медициналык көзөмөл (СДК)	2
Кыргыз Республикасында радиациялык-гигиеналык жана социалдык-гигиеналык мониторинг	2
<i>Айлана-чөйрөнү радиоактивдүү булгануудан сактоо</i>	
Радиоактивдүү булгануунун айлана-чөйрөгө таасири	2
Айлана-чөйрөнү радиоактивдүү булгануудан сактоо	2
Кыргыз Республикасында уран калдыктарын сактоочу жайдын көйгөйлөрү	2
<u>2.1.7. АСКЕРДИК ГИГИЕНА</u>	
Аскер гигиенасы - бул аскердик медицинанын негизги алдын алуу дисциплинасы, машыгуунун максаты. Аскерлерди гигиеналык камсыздоо	1
Куралдуу күчтөрдөгү санитардык көзөмөл	1
Гигиеналык камсыздоону уюштуруучу медициналык кызматты	1

колдонуучу күчтөр жана каражаттар	
Аскерлерди жайгаштыруу гигиенасы	1
Талаадагы аскерлерди уюштуруунун жана суу менен камсыз кылуунун негиздери	1
Аскерлерди уюштуруунун жана камсыз кылуунун негиздери	1
Негизги согуштук куралдардагы эмгек гигиенасы	1
Аскерлердин кыймылынын гигиенасы	1
<u>2.1.8. ЖАЛПЫ ЖАНА КЛИНИКАЛЫК ЭПИДЕМИОЛОГИЯ</u>	
<i>Жугуштуу оорулардын эпидемиологиялык процесси жөнүндө түшүнүк</i>	
Эпидемиологиялык процесстин структурасы. Эпидемиологиялык процесстин бөлүмдөрү: факторлору, өнүгүү механизмдери жана көрүнүшү. Жугуштуу оорулардын жугуштуу булактары, жугуу механизми жана этиологиясы боюнча классификациясы	1
<i>Берүү механизмин бузууга багытталган чаралар</i>	
Дезинфекциялоочу каражаттар, зыянкечтерге каршы күрөш жана дератизация. Кан аркылуу жугуучу инфекциялардын алдын алууда стерилизациянын ролу. Ар кандай профилдеги медициналык мекемелердеги инфекциялык көзөмөлдүн түшүнүгү жана өзгөчөлүктөрү	1
<i>Инфекциялар менен күрөшүүдө иммундук алдын алуу</i>	
Иммунобиологиялык препараттардын мүнөздөмөлөрү. Алдын алуучу эмдөөлөрдүн түрлөрү. Эмдөө иштерин уюштуруу. Алдын алуучу эмдөөлөрдүн коопсуздук тактикасы	1
<i>Эпидемиологиялык көзөмөлдүн системасы</i>	
Эпидемиологиялык көзөмөлдүн максаттары жана милдеттери. Эпидемиологиялык көзөмөлдүн түрлөрү жана бөлүмдөрү	1
<i>Эпидемиологиядагы далилдүү медицинада эпидартты аныктоо</i>	
Эпидемиологиялык дартты аныктоону максаттары жана милдеттери. Эпидемиологиялык дартты аныктоонун бөлүмдөрү. Эпидемиологиялык изилдөөлөрдө далилдүү медицинаны колдонуу	1
<i>Ичеги-карын жугуштуу ооруларынын эпидемиологиясы</i>	
Эпидемиологиянын өзгөчөлүгү ТПМ (ТПЗ), шигеллез, сальмонеллез, А вирустук гепатити, Е вирустук гепатити, холералар, полиомиелиттер, эшерихиоз, ооздун вирустук инфекциясы, стафилококктук диарея, энтеровирустук инфекция (Коксак жана ЕСНО)	1
<i>Аэрозолдук жугуштуу оорулардын эпидемиологиясы</i>	
Дифтерия эпидемиологиясынын өзгөчөлүктөрү, кызамык,	1

эпидемиологиялык паротиттер, көк жөтөл, чечек, скарлатина, менингококк инфекциясы, кургак учук, сасык тумоо жана КРВИ (ОРВИ), моноклеоз, микоплазмоз	
<i>Вектордук жугуштуу оорулардын эпидемиологиясы</i>	
Тиф, эпидемиологиянын өзгөчөлүктөрү, кара тумоо, ысытма, геморрагиялык ысытмалар, кене энцефалиттери	1
<i>Кан аркылуу жугуучу инфекциялардын эпидемиологиясы</i>	
В, С, D вирустук гепатиттеринин, АИЖ (ВИЧ) инфекциясынын эпидемиологиялык өзгөчөлүктөрү	1
<i>Инфекциянын сырткы жабууларынын эпидемиологиясы</i>	
Кутурма, селейме, сибирь жарасы, бездер, микроспория, трихофитоз эпидемиологиясынын өзгөчөлүктөрү	1
<i>Мите ооруларынын эпидемиологиясы</i>	
Безгек, токсоплазмоз, лямблиоз, аскаридоз, гименолепидоз, анкилостомидоз, эхинококкоз, тениоз, дифиллоботриоз, токсокароз, трихинеллез, описторхоз, фасциолездордун эпидемиологиялык өзгөчөлүктөрү	1
<i>Жугуштуу эмес оорулардын эпидемиологиясы</i>	
Жүрөк-кан тамыр, бронх-өпкөсүнүн, урологиялык, онкологиялык оорулардын эпидемиологиясынын өзгөчөлүктөрү	1
<u>2.1.9. АСКЕРДИК ЭПИДЕМИОЛОГИЯ</u>	
Теоретические и методические основы, цели и задачи военной эпидемиологии. Понятие о бактериологическом оружии. Виды санитарно-эпидемиологической разведки, индикация БС. Основы противобактериологической защиты войск. Аскердик эпидемиологиянын теориялык жана методологиялык негиздери, максаттары жана милдеттери. Бактериологиялык куралдар жөнүндө түшүнүк. Санитардык-эпидемиологиялык чалгындоонун түрлөрү, БС көрсөтмөсү	1

Практикалык көндүмдөр	деңгээл	А	В	С	D
<u>2.2.1. ЖАЛПЫ ГИГИЕНА</u>					
<i>Абаны изилдөө</i>					
Абанын температурасын жана нымдуулугун изилдөө	II	А	В		D

Аба кыймылын жана атмосфера басымын аныктоо	II	A	B		D
Адамдын организмине абанын физикалык факторлорунун татаал таасирин аныктоо	II	A	B		D
CO ₂ абанын "антропогендик" булганышынын көрсөткүчү катары аныктоо	II	A	B		D
Табигый жана жасалма жарыкты изилдөө	I	A	B		D
Сууну изилдөө					
Суунун катуулугун жана суудагы фториддерди аныктоо	I	A	B		D
Суунун органикалык заттар менен булгануусунун химиялык жана биологиялык көрсөткүчтөрүн аныктоо	I	A	B		D
Сууну жарыктандыруу	II	A	B		D
Сууну дезинфекциялоо	II	A	B		D
Суунун коопсуздугуна эпидемиологиялык баа берүү	II	A	B		D
Тамак-ашты изилдөө					
Антропометриялык көрсөткүчтөр боюнча тамак-аш жетиштүүлүгүн аныктоо	II	A	B		D
Азыктануу статусун баалоо	I	A	B		D
Тамак-ашты изилдөөнүн санитардык-химиялык методдору	I	A	B		D
Топуракты изилдөө					
Физикалык, механикалык жана химиялык касиеттери боюнча кыртышты изилдөө	I	A	B		D
Аба булгануусун изилдөө					
Ички бөлмөдөгү уулуу кошулмаларды, ошондой эле желим жана полимер материалдарынын деградация азыктарын аныктоо	I	A	B		D
Абадагы чандуулукту изилдөө	II	A	B		D
Ызы-чууну жана термелүүнү изилдөө	I	A	B		D
Эмгек жана эмгек процесстери					
Жумуш учурунда организмдин реакциясын изилдөө	II	A	B		D
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугун изилдөө					
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн физикалык өнүгүүсүн изилдөө жана баалоо	II	A	B		D
<u>2.2.2. ЭМГЕК ГИГИЕНАСЫ</u>					
Эмгек физиологиясы					
Иштеген адамдын организмдин функционалдык	2	A	B		D

абалын изилдөө жана баалоо					
Физикалык жумуш учурунда организмдеги өзгөрүүлөрдү изилдөө жана баалоо	2	A	B		D
Акыл эмгеги учурунда организмдеги өзгөрүүлөрдү изилдөө жана баалоо	2	A	B		D
Эмгек процессинин оордугу жана интенсивдүүлүгү боюнча эмгек шарттарынын класстарын түзүү	2	A	B		D
Эмгек өндүрүмдүүлүгүн жогорулатуу үчүн психологиянын методдорун колдонуу	2	A	B		D
Өндүрүш факторлорунун кооптуулугу жана зыяндуу көрсөткүчтөрү боюнча эмгек шарттарын баалоо	2	A	B		D
Ишканада гигиеналык окутууну жана тарбиялоону уюштуруу, ишке ашыруу	2				D
Жумуштагы метеорологиялык шарттар					
Өнөр жай микроклиматын изилдөө	2	A	B		D
Микроклиматтын шарттарын гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Өнөр жай чаңы					
Фиброгендик таасири бар өнөр жай чаңын изилдөө	2	A	B		D
Фиброгендик таасири басымдуу аэрозолго дуушар болгондо эмгек шарттарын баалоо	2	A	B		D
Механикалык термелүүлөр					
Өндүрүштүк шартта ызы-чууну гигиеналык баалоо жана изилдөө	2	A	B		D
Өндүрүштөгү жалпы жана жергиликтүү термелүүнү изилдөө жана гигиеналык баалоо.	2	A	B		D
Өндүрүш радиациясы					
Өндүрүштө иондошпогон нурларды изилдөө жана гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Кесиптик токсикология					
Жумушчу зонанын абасында өндүрүштүк уулардын курамын көзөмөлдөө	2	A	B		D
Жумушчу зонанын абасындагы зыяндуу заттарды химиялык анализдөө. Абада зыяндуу заттарды аныктоонун экспресс ыкмалары	2	A	B		D
Химиялык кошулмалардын уулуулугун жана коркунучун баалоо	2	A	B		D
Токсикометриялык көрсөткүчтөр боюнча ИУПК(КВИО), БТД(ОБУВ), МУК(ПДК) зыяндуу заттарды орнотуу	2	A	B		D
Өндүрүштө кеңири колдонулган металл кошулмаларынын уулуулугун жана коркунучун,	2	A	B		D

органикалык эриткичтердин жана суюлтуучу заттардын бирикмелерин гигиеналык баалоо					
Пестициддер жана минералдык жер семирткичтер менен иштөөдө эмгек шарттарын жана коопсуздукту гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Өндүрүштүк желдетүү					
Табигый өндүрүштүк желдетүүнү тажрыйбалоо жана гигиеналык баалоо - аэрация	2	A	B		D
Механикалык желдетүүнү орнотуу жана желдетүү системасынын эффективдүүлүгүнүн механикалык жумушун баалоо	2	A	B		D
Өндүрүштүк жарыктандыруу					
Табигый жана айкалышкан өнөр жай жарыктарынын экспертизасы жана гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Жасалма жарыктандыруунун өндүрүшүн изилдөө жана гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Өндүрүштө жумушчулардын арасында ооруларды эсепке алуу, талдоо жана алдын алуу					
Кесиптик ооруларды жана ууланууну эсепке алуу, каттоо жана тергөө	2	A			D
Жумушчулардын жалпы ооруларын эсепке алуу жана талдоо УЭЖ менен (ВУТ)	2	A			D
Өндүрүштүк жаракаттарды каттоо, эсепке алуу, анализдөө тартиби	2	A			D
Милдеттүү медициналык кароону уюштуруу жана өткөрүү	2	A			D
Эмгекчилердин эмгек шарттарын жакшыртуу жана ден-соолугун коргоо боюнча медициналык алдын алуу иш-чараларды иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу	2	A			D
Өнөр жай ишканаларынын жумушчулары жана кызматчылары үчүн медициналык жардамды баалоо	2	A			D
Жеке коргонуу каражаттары					
Өндүрүштүн зыяндуу жана коркунучтуу факторлорунан ар кандай түрдөгү жеке коргонуу каражаттарын (ЖК) баалоо	2	A	B		D
Курулуш материалдарын өндүрүү					
Курулуш материалдарын жана курулуш өндүрүшүндөгү эмгек шарттарын баалоо жана өндүрүштүн зыяндуу факторлоруна каршы күрөшүү чаралары	2	A			D
Өнөр жай ишканаларын долбоорлоо жана техникалык тейлөө боюнча гигиеналык талаптар					

Өнөр жай ишканаларынын кырдаалдык жана башкы пландарын экспертизалоо	2	A		C	D
Ишканалардын көмөкчү (санитардык жана тиричилик) жайларынын комплексинин долбоорун экспертизалоо	2	A		C	D
Өнөр жайдын желдетүү долбоорлорунун экспертизасы	2	A		C	D
Өнөр жай жарыктандыруу долбоорлорунун экспертизасы	2	A		C	D
Өндүрүш чөйрөсүнүн факторлору жана эмгек процесси боюнча эмгек шарттарын баалоо	2	A	B		D
Иштеп жаткан өнөр жай ишканаларын санитардык-гигиеналык экспертизадан өткөрүү	2	A	B		D
Иштеп жаткан айыл чарба ишканаларынын санитардык-гигиеналык экспертизасы	2	A	B		D
<u>2.2.3. КОММУНАЛДЫК ГИГИЕНА</u>					
<i>Суу жана суу менен камсыз кылуу гигиенасы</i>					
Ичүүчү суу менен камсыздоо практикасындагы ченемдик-методикалык документтер	2				
Коммуналдык гигиена объектилерин санитардык көзөмөлдөө	2	A	B	C	D
Санитардык көзөмөл практикасында борборлоштурулган ичүүчү суу менен камсыздоо булактарын тандоо	2			C	D
Ичүүчү суунун сапатына гигиеналык баа берүү	2	A	B	C	D
Борборлоштурулган ичүүчү суу менен камсыздоо булактары үчүн санитардык-коргоо зоналарынын долбоорлорун санитардык экспертизадан өткөрүү	2	A	B	C	D
Жер астындагы жана жер үстүндөгү булактардан калк жашаган аймактарга суу жеткирүү долбоорлорун санитардык экспертизадан өткөрүү	2			C	D
Жер астындагы жана жер үстүндөгү булактардан суу алууда тазалоочу курулмалардын схемаларын карап чыгуу	2	A	B	C	D
Суу менен камсыздоо булактарынан сууну даярдоо ыкмаларын жана тазалоочу курулмаларды гигиеналык баалоо (коагуляция)	2	A	B		D
Ичүүчү сууну дезинфекциялоо ыкмаларын гигиеналык баалоо. Хлордоо натыйжалуулугун лабораториялык	2	A	B		D

көзөмөлдөө					
Ичүүчү суунун санитардык-лабораториялык сапатына көзөмөлдү уюштуруу жана жүзөгө ашыруу. Лабораториялык анализдин негизинде ичүүчү суунун сапатына баа берүү	2	A	B	C	D
Суу чарба курулушуна санитардык текшерүү жүргүзүү жана ага баа берүү	2	A	B		D
<i>Суу объектилерин коргоо</i>					
Суу объектилерин булгануудан сактоо жаатында мамлекеттик санитардык көзөмөл жана өндүрүштүк көзөмөл	2	A	B	C	D
Агынды сууларды суу сактагычка төгүү үчүн санитардык шарттарды аныктоо	2	A	B	C	D
Суу объектилерин коргоо жаатында мамлекеттик санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдү уюштуруу жана жүзөгө ашыруу	2	A	B	C	D
Агынды сууларды тазалоо схемаларын, шаардык жана айылдык аймактарды гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Калк жашаган жерлерде суу менен камсыздоо долбоорлорун санитардык экспертизадан өткөрүү	2	A	B	C	D
Канализация долбоорун санитардык баалоо	2	A	B		D
Биологиялык агынды сууларды тазалоочу станцияларды санитардык текшерүү	2	A	B		D
Өндүрүштүк агынды сууларды тазалоочу курулмаларды санитардык текшерүү	2	A	B		D
Агынды суулардын жана суу сактагычтын сууларынын лабораториялык изилдөөлөрү. Тазалоонун натыйжалуулугун гигиеналык баалоо	2	A	B		D
<i>Топурактын гигиенасы жана эл жашаган жерлерди тазалоо</i>					
Экзогендик химиялык бирикмелер менен кыртыштын булганышынын негизги көрсөткүчтөрүн изилдөө	2	A	B		D
Эл жашаган жерлерде кыртыштын санитардык абалын баалоо	2	A	B	C	D
Эл жашаган жерлерди тазалоону уюштурууга санитардык көзөмөл	2	A	B		D
Химиялык анализ үчүн кыртышты тандоонун эрежеси,	2	A	B		D

бактериологиялык жана гельминтологиялык изилдөөлөр					
Таштандыларды жок кылуучу жайларды санитардык текшерүү	2	A	B		D
Санитарная оценка сооружений по обезвреживанию твердых и жидких отходов Катуу жана суюк таштандыларды жок кылуучу жайларды санитардык баалоо	2	A	B		D
<i>Атмосфералык аба гигиенасы</i>					
Атмосфералык абанын булганышына байкоо жүргүзүүнү уюштуруу	2	A	B		D
Абада зыяндуу заттардын болушун баалоо	2	A	B		D
Атмосфералык абанын булганышынын калктын ден-соолугуна тийгизген таасирин изилдөө	2	A	B		D
Булгануунун бирден-бир стационардык булагы үчүн максималдуу уруксат берилген таштандыларды эсептөө жана аны гигиеналык баалоо	2	A	B	C	D
Атмосферада техногендик булгануунун таралышынын мыйзам ченемдүүлүктөрүн изилдөө	2	A	B		D
Абанын булганышынын калктын ден соолугуна тийгизген таасирин эксперименталдык изилдөө	2	A	B		D
Атмосфералык абаны коргоо жаатында санитардык жана өндүрүштүк көзөмөл	2	A	B	C	D
Абанын булганышына санитардык баалоо боюнча лабораториялык изилдөө	2	A	B		D
<i>Турак жай жана коомдук имараттардын гигиенасы</i>					
Өнөр жай ишканаларынын санитардык коргоо зоналарын уюштурууга гигиеналык баа берүү	2	A	B	C	D
Турак жай жана коомдук имараттардын долбоорлорун кароодо турак жайлардын табигый жана жасалма жарыктандырылышына санитардык баа берүү	2			C	D
Турак үйлөрдү жана турак жайларды инсоляциялоо узактыгын гигиеналык баалоо	2	A	B	C	D
Турак жай жана коомдук имараттардагы жылытууну жана желдетүүнү санитардык баалоо	2	A	B	C	D
Турак жай жана коомдук имараттардын микроклиматын гигиеналык баалоо	2	A	B		D

Санитардык көзөмөлдүн эскертүү этабында турак жай курулушунун аймагындагы ызы-чуу режимине гигиеналык баа берүү	2			C	D
Турак жай курулуш аймагындагы жана коомдук имараттардын, турак жайлардын вибрациялык-акустикалык факторлоруна гигиеналык баа берүү	2	A	B		D
Бишкек шаарынын транспорттук каттамдарын гигиеналык баалоо. Транспорт каттамдарын баалоо үчүн маалыматтарды чогултуу	2	A	B		D
Калк жашаган аймактарды пландаштыруу жана өнүктүрүү жаатында мамлекеттик санитардык көзөмөл	2	A	B	C	D
Турак жай жана коомдук имараттардын гигиенасына мамлекеттик санитардык көзөмөл жүргүзүү	2	A	B	C	D
Шаардык жана айылдык аймактарды пландаштыруу жана өнүктүрүү долбоорлорун санитардык изилдөөдөн өткөрүү	2			C	D
Турак жайлардын типтүү долбоорлорун гигиеналык баалоо жана байланыштыруучу долбоорлорду карап чыгуу	2			C	D
Турак үйлөрдүн, турак жай фондунун тыгыздыгын, кичи райондун калкынын жыштыгын аныктоо	2			C	D
Турак үйдүн долбоорун санитардык изилдөөдөн өткөрүү	2			C	D
Ооруканаларды пландаштыруу жана өнүктүрүү долбоорлорун санитардык изилдөөдөн өткөрүү (СЭС, санатория ж.б.)	2			C	D
Оорукананын санитардык изилдөөсү	2	A	B		D
Мончо жана кир жуучу жайларды санитардык баалоо	2	A	B		D
Чач тарачтын санитардык изилдөөсү	2	A	B		D
Курулуш материалдарын гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Бассейндерди гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Аквапаркларды гигиеналык текшерүүдөн өткөрүү	2	A	B		D
<u>2.2.4. ТАМАК-АШ ГИГИЕНАСЫ</u>					
Организмдин энергия чыгымдарын изилдөө жана организмдин энергияга шайкештигин баалоо					
Күнүмдүк тамактануунун химиялык курамын жана азыктануу макамын изилдөө					

Уюшкан топтордо тамактанууну изилдөөнүн эсептөө жана лабораториялык ыкмалары					
Экспертиза үчүн даяр тамакты жана азыктарды тандоонун эрежелери. Нымдуулукту жана кургак калдыктарды аныктоо ыкмалары					
Даярдалган тамак-аштарда жана азык-түлүктөрдө белокту аныктоо					
Тамак-аштагы жана даяр тамактагы майды аныктоо					
Тамак-аш азыктарындагы жана даяр тамактардагы углеводдорду, минералдарды жана энергетикалык баалуулуктарды аныктоо					
Азыктардагы жана даяр тамактардагы витаминдерди аныктоо. Витаминдердин жоготуу пайызын аныктоо					
Санитардык-гигиеналык экспертиза					
сүт жана сүт азыктары					
эт жана эт азыктары					
балык жана балык азыктары					
дан азыктары					
консервалар жана концентраттар					
майлар					
алкоголсуз жана улуттук суусундуктар					
Азыкты байытуунун сапатын аныктоо. Даяр тамактарды жана азыктарды витаминдештирүү					
Кондитердик азыктарды жана балды санитардык-гигиеналык экспертизадан өткөрүү					
Микробдук жана микробдук эмес мүнөздөгү тамак-аштан уулануу учурларын иликтөө жана талдоо					
Өзгөчө зыяндуу эмгек шарттары бар тармактарда тамак-аштын алдын алуу рационун иштеп чыгуу					
Дарылоо-алдын алуу мекемелеринин тамак-аш бөлүмдөрүнө санитардык-гигиеналык баа берүү					
Дарылоо-алдын алуу мекемелердеги мүнөздөп тамактанууга санитардык-гигиеналык баалоо					
кулинардык иштетүү процесстерин гигиеналык баалоо					
Иондоштурулган нурлануу менен иштеген адамдар үчүн мүнөздүү тамакты иштеп чыгуу					
<u>2.2.5. БАЛДАРДЫН ЖАНА ӨСПҮРҮМДӨРДҮН ГИГИЕНАСЫ</u>					
<i>Балдардын жана өспүрүмдөрдүн физикалык өнүгүүсүн изилдөө жана баалоо</i>					

Антропометрикалык изилдөө	2	A	B		D
Физикалык өнүгүү стандарттарын иштеп чыгуунун тартиби жана ырааттуулугу	2	A	B		D
Жеке адамдын жана команданын физикалык өнүгүүсүн баалоо	2	A	B		D
<i>Балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугунун абалын изилдөө</i>					
Жалпылоочу жана жекелештирүү ыкмасын колдонуу менен балдардын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугунун абалын изилдөө	2	A	B		D
Баланын жана өспүрүмдөрдүн ден соолугунун абалын мүнөздөгөн көрсөткүчтөрдү изилдөө	2	A	B		D
<i>Окуу процессине гигиеналык баа берүү</i>					
Хронометражга ылайык балдардын жана өспүрүмдөрдүн күн тартибине гигиеналык баа берүү	2	A	B		D
Мектепке чейинки мекемелерде тарбия жана билим берүү процессине гигиеналык баа берүү	2	A	B		D
Мектептеги билим берүү процессине гигиеналык баа берүү	2	A	B		D
ЖЭЭМ(ПЭВМ) жана билим берүү мекемелеринин информатика жана компьютердик технологиялар кабинеттериндеги экологиялык факторлорго гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Билим берүү мекемелериндеги эмгек сабагына гигиеналык баа берүү	2	A	B		D
Балдар жана өспүрүмдөрдүн дене тарбия сабагына гигиеналык баа берүү	2	A	B		D
Кесиптик-техникалык билим берүү мекемелеринде окуу процессин жана өндүрүштүк окутууну уюштурууга гигиеналык баа берүү(СПТУ)	2	A	B		D
Организмдин функционалдык абалын жана балдардын жана өспүрүмдөрдүн борбордук нерв системасынын натыйжалуулугун изилдөө	2	A	B		D
<i>Дене тарбиясына гигиеналык баа берүү</i>					
Мектепке чейинки жана билим берүү мекемелериндеги дене тарбияны гигиеналык баалоо	2	A	B		D
Балдар жана өспүрүмдөр үчүн спорттук шаймандарды жана жабдууларды койгон жайларга жана дене тарбия иштерин жүргүзүүчү жерлерге гигиеналык баа берүү	2	A	B		D
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн дене тарбиясына медициналык көзөмөл	2	A	B		D
<i>Гигиеналык тамактанууну баалоо</i>					

Балдардын жана өспүрүмдөрдүн (уюшулбаган топтордун) тамактануусун изилдөө	2	A	B		D
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн уюшкан топтору үчүн тамактанууну изилдөө жана уюштуруу	2	A	B		D
Тамактануу бөлүмүн жана балдардын сүт ашканасын санитардык-гигиеналык изилдөөдөн өткөрүү	2	A	B		D
Балдар жана өспүрүмдөр мекемелери үчүн эмеректерди жана шаймандарды гигиеналык баалоо					
Мектепке чейинки мекемелер үчүн жабдууларды гигиеналык баалоо	2	A	B	C	D
Мектептердеги окуу жабдууларын гигиеналык баалоо	2	A	B	C	D
Балдардын үй буюмдарын гигиеналык баалоо					
Балдар китептерин, жазуу материалдарын, мектеп сумкасын гигиеналык баалоо	2	A	B	C	D
Балдардын оюнчуктарын гигиеналык баалоо	2	A	B	C	D
Балдардын кийимдерине гигиеналык баа берүү	2	A	B	C	D
Балдар жана өспүрүмдөр үчүн долбоорлордун санитардык-гигиеналык экспертизасы					
Мектепке чейинки билим берүү мекемелеринин долбоорунун экспертизасы (ДДОУ)	2	A	B	C	D
Ар кандай типтеги билим берүү мекемелеринин (мектеп, интернат, балдарды жана өспүрүмдөрдү өнүктүрүү борборлору) долбоорлорун экспертизалоо	2	A	B	C	D
Кесиптик-техникалык билим берүү мекемелерин пландаштырууга жана курууга гигиеналык баа берүү (СПТУ)	2	A	B	C	D
Балдардын ден соолугун чыңдоочу мекемелердин (балдардын ден соолукту чыңдоочу борборлору, лагерлери, санаторийлери) ишин пландаштырууга, курууга жана уюштурууга гигиеналык баа берүү	2	A	B	C	D
Балдар жана өспүрүмдөр мекемелериндеги санитардык түйүндөрдү жана курулмаларды (жарыктандыруу, желдетүү, жылытуу, суу менен камсыз кылуу ж.б.) гигиеналык баалоо	2	A	B	C	D
Балдар жана өспүрүмдөр мекемелерин санитардык-эпидемиологиялык көзөмөлдөө					

Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гигиенасы боюнча санитардык доктурдун иши	2	A	B	C	D
Мектепке чейинки билим берүү мекемелеринин (БМББМ) ар кандай типтерин санитардык-гигиеналык изилдөөдөн өткөрүү	2	A	B	C	D
Билим берүү мекемелеринин санитардык-гигиеналык изилдөөсү	2	A	B	C	D
Кесиптик-техникалык билим берүү мекемелеринин санитардык-гигиеналык изилдөөсү	2	A	B	C	D
Балдар коллективинин ден соолугун абалын изилдөө жана баалоо үчүн медициналык документтердин негизги каттоо отчеттуулук формаларын колдонуу	2	A			D
Балдар жана өспүрүмдөр үчүн потенциалдуу коркунуч туудурган жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү тастыктоо	2	A	B	C	D
Балдар коллективинин тамак-аштан уулануу жана аларды иликтөө, алдын алуу боюнча санитардык-гигиеналык чаралар	2	A	B		D
<u>2.2.6. РАДИАЦИОНАЛДЫК ГИГИЕНА</u>					
<i>Иондуу нурлануунун каттоосун аныктоо</i>					
ИНБ (ИИИ) негизги каттоо ыкмалары (иондошуу, люминисценттик, сцинтилляциялык, фотографиялык ыкмалар). Радиометриялык жана спектрометриялык ыкмалар	2		B		D
<i>Иондоштуруучу нурлануунун булактары менен иштөөдө коргонууну аныктоо</i>					
Иондоштуруучу нурлануунун дозаларын аныктоонун эсептөө ыкмалары(убакыт, доза, аралык менен ж.б.) жана тышкы нурлануудан коргоону көзөмөлдөө	2	A	B	C	D
<i>Сырткы жана ички нурлануунун дозиметриясы жана айлана-чөйрө объектилерин санитардык экспертизадан өткөрүү</i>					
Иондоштуруучу нурлануунун организмге тийгизген таасирин изилдөө	2	A	B		D
Сырткы нурлануунун дозиметриясы	2		B		D
Табигый фондук нурланууну аныктоо	2	A	B		D
Абадан үлгү алуу ыкмалары жана радиоактивдүүлүктү	2	A	B		D

аныктоо, ага санитардык баа берүү					
Суунун жана топурактын үлгүлөрүнүн радиометриясы жана анын санитардык баалоосу	2	A	B		D
Тамак-аш үлгүлөрүнүн радиометриясы жана аны тамак-аштагы радиоактивдүүлүккө санитардык баа берүү	2	A	B		D
Адам организмдеги радиоизотоптордун курамын аныктоо	2	A	B		D
Жумушчу катмардын үстүнкү беттеринин радиоактивдүү булгануусун изилдөө	2	A	B		D
Дезактивациялоонун натыйжалуулугун баалоо (суу, аба, топурак, жумушчу катмардын үстүнкү беттери ж.б.)		A	B		D
<i>Радиациялык гигиена жаатындагы алдын алуу жана туруктуу мамлекеттик санитардык көзөмөл</i>					
Металл эмес чийки затты радиациялык-гигиеналык баалоо	2			C	D
Курулуш материалдарынын радиоактивдүүлүгүн баалоо	2		B		D
Айлана-чөйрөнүн жана радиологиялык объектилердин радиациялык көзөмөлү	2	A	B		D
Иондоштуруучу нурлануунун жабык жана ачык булактары менен иштеген объектилерге алдын алуу санитардык көзөмөл	2	A	B	C	D
Иондоштуруучу нурлануунун ачык жана жабык булактары (медициналык жана өндүрүштүк булактар) менен иштеген объектилерге учурдагы санитардык көзөмөл	2	A	B		D
Радиоактивдүү нурлануунун ачык булактарын колдонгон объектилердин долбоорлорун экспертизалоо	2			C	D
Пландаштыруу долбоорлорун экспертизалоо МРТ жана КТ	2			C	D
Радиациялык кырсыктарды алдын алуу жана алардын кесепеттерин жоюу	2			C	D
Турак жай жана коомдук имараттардын радиациялык-гигиеналык текшерүүсү	2	A	B		D
Табигый радионуклиддердин курамын курчап турган чөйрөнүн объектилерин санитардык изилдөө	2	A	B		D

<u>2.2.7. АСКЕРДИК ГИГИЕНА</u>					
Аскерлерди жайгаштырууга санитардык-гигиеналык көзөмөл жүргүзүү	1	A	B		D
Аскерлердин тамак-ашына санитардык-гигиеналык көзөмөл жүргүзүү	1	A	B		D
Аскерлердин суу менен камсыз болушуна санитардык-гигиеналык көзөмөл жүргүзүү	1	A	B		D
Массалык кыргын салуучу куралды колдонуу контекстиндеги тамак-аш жана сууну иликтөө	1	A	B		D
Аскердин айрым тармактарындагы эмгек шарттарына санитардык-гигиеналык көзөмөл жүргүзүү	1	A	B		D
<u>2.2.8. ЖАЛПЫ ЖАНА КЛИНИКАЛЫК ЭПИДЕМИОЛОГИЯ</u>					
<i>Эпидемиологиялык процесстин көрүнүү формаларын аныктоо жана эпидемияга каршы иш-чараларды эпидемия чыккан жерлерде жүргүзүү</i>					
Жугуштуу оорулардын ар кандай чыккан жеринде инфекция булагын нейтралдаштыруу боюнча иш-чараларды жүргүзүү, дезинфекциялоо жолу менен жуктуруу механизминин жарылышын камсыз кылуу, дезинсекция жана контакт болгон адамдарды, иш-чаралары дератизациялоо. Саламаттыкты сактоо практикасында колдонулган дарыларды пайдалануу	2		A	B	C D
<i>Ар кандай профилдеги ооруканаларда инфекцияны көзөмөлдөө</i>					
Медициналык шаймандарды стерилдөө сапатына, ар кандай медициналык процедураларды өткөрүү үчүн коопсуздук техникасына баа берүү. Медициналык таштандыларды чогултуу жана жок кылуу коопсуздугуна көзөмөл жүргүзүү	2		A	B	C D
<i>Алдын алуу эмдөөлөрдүн коопсуздугун сактоо менен эмдөө бөлмөсүнүн ишин уюштуруу</i>					
Эмдөөнү пландаштыруу, суук чынжырга байкоо жүргүзүү. Вакцинадан кийинки катуу реакциялардын жана кыйынчылыктардын себептерин талдоо. Коллективдик иммунитеттин сапатына баа берүү	2		A	B	C D
<i>Эпидемиологиялык кырдаалга жана нозологиялык формалардын өзгөчөлүгүнөн көз каранды эпидемиологиялык көзөмөл жүргүзүү</i>					

Ретроспективдүү жана ыкчам эпидемиологиялык анализ жүргүзүү, эпидемиянын келип чыгуу себептерин иликтөө. Алардын ишенимдүүлүгүн баалоо менен ооруну мүнөздөгөн көрсөткүчтөрдү колдонуу, репрезентативдүүлүк, тобокелдик факторлорун графикалык берүү жана алынган маалыматтарды чечмелөө менен аныктоо	2	A	B	C	D
Ичеги-карын инфекцияларынын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: ТПМ, шигеллез, сальмонеллез, А, Е вирустук гепатиттер, холера, полиомиелит, ооздун вирустук инфекциясы, стафилококктук ич өтүү, энтеровирустук инфекция (Токсактар жана ЕСНО)	2	A	B	C	D
Аэрозолдук инфекциялардын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: дифтерия, кызамык, эпидемиологиялык паротит, көк жөтөл, чечек, скарлатина, менингококк инфекция, кургак учук, сасык тумоо жана КРВИ (ОРВИ), моноклеоз	2	A	B	C	D
Трансмиссивдүү инфекциялардын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: келте, чума, кайтарылма келте, геморрагиялык калтыратма, кене энцефалити	2	A	B	C	D
Кан аркылуу жугуучу инфекциялардын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: В, С, D вирустук гепатиттери, АИЖ инфекциясы	2	A	B	C	D
Сырткы жабуунун инфекцияларынын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: кутурма, селейме, сибир жарасы, бездер, микроспорлор, трихофитиялар	2	A	B	C	D
Сырткы жабуунун инфекцияларынын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: сибир жарасына, бруцеллез, бездер, лептоспироз, иерсиниоз, кургак учук менен, бут жана ооз ооруларына эпидемиологиялык көзөмөл	2	A	B	C	D
Биогельминтоз чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: эхинококкоз, тениоз, дифиллоботриоз	2	A	B	C	D
Геогельминтоз чыккан жеринде эпидемияга каршы чаралар: аскаридоз, энтеробиоз, токсокароз, анкилостомидоз, стронгилоидоз	2	A	B	C	D
Протозойдук инвазия чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: амебиаз, лямблиоз,	2	A	B	C	D

токсоплазмоз, лейшманиоз					
Курт-кумурскалар козгогон инфекциялардын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: котур, педикулез	2	A	B	C	D
Карантиндик инфекциялардын чыккан жеринде эпидемияга каршы иш-чараларды жүргүзүү: чума, холера, сарык	2	A	B	C	D
Эпидемиологиялык кырдаалды баалоо					
Жүрөк-кан тамыр оорулары жана сурамжылоого алынган аймакта патологиянын өнүгүү тобокелдик факторун аныктоо үчүн, алдын-алуу чаралары	2	A	B	C	D
Бронх-өпкө оорулары жана сурамжылоого алынган аймакта патологиянын өнүгүү тобокелдик факторун аныктоо, алдын алуу иш-чаралары	2	A	B	C	D
Онкологиялык оорулар жана сурамжылоого алынган аймакта патологиянын өнүгүү тобокелдик факторун аныктоо, алдын алуу иш-чаралары	2	A	B	C	D
<u>2.2.9. АСКЕРДИК ЭПИДЕМИОЛОГИЯ</u>					
Санитардык-эпидемиологиялык чалгындоо жүргүзүү, аскердик локалдык аймакта, эпидемиологиялык кырдаалга баа берүү. Аскерлерди бактериологиялык коргоого каршы иш-чараларды уюштуруу	2	A	B	C	D
<i>Жалпы белгилери</i>					
Кан жоготуу					
Ашыкча салмак, семирүү					
Салмак жоготуу					
Арыктоо, кахексия					
Табиттин жоголушу					
Тамактануунун бузулушу					
Чарчоо					
Күндүзгү уйкунун күчөшү					
Лимфаденопатия					
Гипертермия, калтыратма					
Иммунитети төмөн адамдарда калтыратма					
Гипотермия					
Тердөөнүн бузулушу					
Чаңкоо сезими, полидипсия					
Дегидратация (суусуздануу)					
Күтүлбөгөн өлүм					
<i>Зат алмашуунун бузулушу</i>					
Гипергликемия					

Гипогликемия
Кальцийдин, фосфаттын деңгээлинин өзгөрүшү
Магний, калий, натрий деңгээлинин өзгөрүшү
Боор тесттеринин көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүшү
Липиддик спектрдин сывороткасынын өзгөрүшү
Лейкоциттердин санынын өзгөрүшү, лейкоциттердин формуласы
Эритроциттердин санынын өзгөрүшү
Полицитемия, гемоглобин деңгээлинин жогорулашы
Гипоксия, гипоксемия
Гиперкапния, гипокапния
Протеинурия
Бөйрөктү тесттеринин көрсөткүчтөрүнүн өзгөрүшү
<i>Тери белгилери</i>
Теринин кубаруусу
Теринин цианозу
Теринин саргайышы, жаңы төрөлгөн балдардын саргайышы
Дененин айрым бөлүктөрүнүн шишиши, түсүнүн өзгөрүшү
Сезгенүү теринин өзгөрүшү
Тери бүдүрлөрү, безетки
Фурункул
Кан агууга мүнөздүү
Кычышуу
Мозоль
Курт-кумурскалардын чагуусу
Жаралар
Күйүктөр
Тери жарасы
Төрөт белгиси
Теринин пигментациясынын бузулушу
Тери шишиктери
Чачтын ашыкча өсүшү (хирсутизм)
Чачтын түшүшү (алопеция)
Тырмактын өзгөрүшү
<i>Баш, бет, моюн</i>
Баш оору, эпизодикалык / өнөкөт / күтүлбөгөн жерден

Бет оорусу
Баш жаракаты
Тиш оорусу
Моюн оорусу
Богок
Кулак, тамак, мурун, ооз, үн, тил
Кулак оорусу
Укпай калуу
Кулактан агуу
Кулактагы ызы-чуу
Мурундан кан кетти
Мурундун бүтүшү
Мурундан агуу
Конурук тартуу
Эриндин / тилдин / ооздун патологиясы
Шилекейдин көбөйүшү
Ооздун кургашы
Тамактын кычышуусу
Тамак оорусу
Ооздон чыккан жагымсыз жыт
Үндүн өзгөрүшү (үн катуу / афония / дисфония)
Көз
Көрүүнүн акырындык менен начарлашы
Көрүүнү күтүлбөгөн жерден жарым-жартылай / убактылуу жоготуу
Кыйшык көз
Түнкү сокурдук (никталопия)
Кош көрүү (диплопия)
Жарыктан коркуу(фотофобия)
Көздүн курч оорушу / ачыштыруу
Бөтөн орган/ көздөгү кум сезими
Көз кычышы
Көздүн кызарышы ("кызыл көз")
Жаштын агышы
Көздөн былжырлуу ириндердин чыгышы
Блефароспазм
Көз алмазынын патологиялык кыймылдары
Карек патологиясы
Экзофтальм
Көздүн жаракаты
Кабактын шишиши
Көкүрөк клеткасы
Сүт бездери: оордук сезими/ оору / стресс

Сүт бездери: көлөмүнүн өзгөрүшү/контур/симметриялуу
Гинекомастия
Сүт бездеринин жаңыдан жасалып пайда болуусу
Сүт бездери: теринин тартылышы, эмчектин үрпү
Сүт бездери: эмчектин үрпүнөн агышы, галакторея
Сүт бездери: эмчектин үрпүнүн экземасы/ ареол
Ышкырыктуу дем алуу
Энтигүү
Апноэ
Тахипноэ
Жөтөл
Кан түкүрүү
Көкүрөктүн кысылышы, көкүрөк клеткасы
Көкүрөк оорусу
Көкүрөк клеткасынын жаракаты
Плевра эффузиясы
Жүрөктүн кагышы
Жүрөктүн туура эмес кагыш/брадикардия/тахикардия
Жогорку кан басымы
Төмөнкү кан басымы
<i>Курсак көңдөйү, ашказан, ичеги</i>
Тамак-ашка болгон чыдамсыздык
Тамак-аштын үзгүлтүккө учурашы, дисфагия
Кекирүү (аба, сиңирилбеген тамак аркылуу)
Чоочун нерсени жутуу
Ичтин көбүшү
Ичеги көңдөйдүн түзүлүшү
Курсактын жаракаты
Зарна
Эпигастриялык оору
Жүрөк айлануу, кусуу
Ич ооруу
Метеоризм
Ичтин катышы
Кандуу кусуу, мелена (дегтеобраздуу заң)
Заңдын түсүнүн же консистенциясынын өзгөрүшү, заңда кандын, ириңдин, былжырдын болушу
Дефекация актынын бузулуш
Дефекация актынын оорусу
Заңдын кармалбашы (энкопрез)

Ректалдык кан агуу
Арткы тешиктеги кычышуу, оору
Чакан жамбаш, заара жыныстык система
Дизурия
Зааранын кармалбашы (энурез)
Зааранын түсүнүн өзгөрүшү
Бел оорусу
Чурайдагы оору
Мошонканын түзүлүшү, шишиши
Заара чыгаруучу каналдан агуу
Эркектин тышкы жыныс органдарынын патологиясы
Оорулуу жыныстык катнаш (диспареуния)
Эрекциянын бузулушу, семяизвержения (эякуляция)
Менструалдык синдром
Айыз циклинин бузулушу
Дисменорея
Жамбаш оорусу
Кичинекей жамбаштагы түзүлүш
Жатындын түшүшү, кичинекей жамбаштын релаксациясы
Вагиналдык кан агуу: айыз аралык/постменопауза / кош бойлуулук учурунда/төрөттөн кийин
Вагиналдык агуу
Аялдардын сырткы жыныс органдарынын патологиясы
Эрте менопауза (эрте климакс)
Менопаузага мүнөздүү даттануулар (климакс), анын ичинде куюлуулар
Контрацепцияны дайындоо өтүнүчү
Кош бойлуулукка шектүү
Генетикалык консультация үчүн көрсөтмөлөр
Аборт жасатуу жөнүндө өтүнүч
Тукумсуз жубайлар. Адис менен кеңешүүгө көрсөтмөлөр
Кош бойлуулуктун жогорку тобокелдиги
Кош бойлуулук учурунда ашыкча салмак кошуу, арыктоо
Кош бойлуулук учурунда гипертермия, калтырак
Кош бойлуулук учурунда гипертония
Кош бойлуулук учурунда ичтин оорушу
Кош бойлуулук учурунда шишик
Суунун аздыгы
Эрте төрөлүү
Сөөктөр, муундар, арка, кол-буту
Кол-буттун курч оорусу
Кадимки сыныктар: нур/ ладьевид сөөгү/манжалар/ийин сөөгү/моюн сөөгү/

омуртка/кыр/жилик сөөктөр/жамбаш
Үзүлгөн жаракат, ачык жаракат
Жаракат бутту ампутациялоо
Жугуштуу жара
Жумшак ткандардын жаракаты
Муундардын дислокациясы
Ийиндин жаракаты
Тизеден жаракат алуу
Белдин, анын ичинде жүлүндүн жабыркашы
Кабат жаракат
Муундардын шишиши же оорушу
Муундардын деформациясы
Эртең мененки катуулук
Муундун кыймылынын чектелиши
Булчуң оорусу (миалгия)
Арка / белдин оорушу
Осанканын бузулушу
Басуунун бузулушу
Үзүлмө аксактык
Буттун шишиши/ жалпыланган шишик
Буттагы жаралар/таман
Буттун оорусу /ачыштыруусу/сенек болуп калышы
<i>Жаңы төрөлгөндөр, балдар, өспүрүмдөр</i>
Жаңы төрөлгөн ымыркайдын ыйы
Гипотоникалык жаңы төрөлгөн ымыркай
Опрелосттук
Эмчек эмизүүдөгү көйгөйлөр
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын жана балдардын тамактануудан / ичүүдөн баш тартуусу
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардагы жана балдардагы энурез / энкопрез
Балдардын колу-буттарынын аксап оорушу
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын жана балдардын физикалык жана психикалык өнүгүүсүнүн артта калуусу
Өсүү патологиясы: басаңдоо жана ылдамдануу (акселерация)
Наристенин күтүлбөгөн өлүмү
Эрте / кеч жыныстык жетилүү
Гиперактивдүү бала
<i>Улгайган курак, карылык</i>
Карылардын когнитивдик бузулушу
Кароого муктаж карылар
Карыларда тамактануунун бузулушу
Төшөккө жатып калган бейтаптар

Кыймыл-аракети чектелген карылар
Карылардын баш, муун оорулары
Карылардагы полипрагмазия
Карылардагы сексуалдык дисфункция
Карыларда уйкунун бузулушу
Карылардын социалдык обочолонушу
Улгайган адамдарда заара кармамай албай калуу
<i>Аң-сезимдин тең салмактуулуктун, басуунун, багыттын, эркисиз кыймылдардын начарлашы</i>
Баш айлануу: курч, өнөкөт
Бузулуу/эс-учун жоготуу, кома
Эсинен тануу
Эркисиз кыймылдар: судороги, кысуу, конвульсия
Курч шал, гемиплегия
"Каздын бүдүрчөлөрүн" сезүү (парестезия)
Тийүү сезимин өзгөртүү
Тремор/дискинезия
Психикалык, жүрүм-турумдук жана психологиялык көйгөйлөр
Кептин бузулушу/тил
Жүрүм-турумдун курч өзгөрүшү
Обсессивдик милдеттүү симптомдор
Тегерегиндегилерге карата агрессивдүү жүрүм-турум
Өзүн-өзү агрессиялоо / суицид коркунучу
Эмоциялардын жана маанайдын өзгөрүшү
Нервденүү / тынчсыздануу / чыңалуу / курч стресс
Толкундануу / тынчсыздануу
Унутчаактык, эс тутумдун бузулушу
Көңүл буруунун жана концентрациялануунун бузулушу
Уйкусуздук / уйкунун бузулушу
Алкоголизм
Тамеки чегүү, тамеки колдонуу
Баңгизатты кыянаттык менен пайдалануу
Баңги зат жана көз карандылык
Уланууга шектелген
<i>Медициналык жардамга кайрылуунун себептери/ башка көйгөйлөр</i>
Жаңы төрөлгөн ымыркайларды иммунизациялоо / балдарды эмдөө, жаңы төрөлгөн ымыркайларды жана балдарды мезгил-мезгили менен алдын алуу текшерүүдөн өткөрүү
Дени сак баланы эмдөөдөн мурун текшерүү
Башка өлкөгө (анын ичинде тропикалык) сапар тартаардан мурун, эмдөө боюнча кеңеш берүү
Операцияга чейинки кароодон өткөрүү, изилдөө

Психологиялык / физикалык / сексуалдык зомбулук
Онкологиялык оорулардын коркунучу/ жүрөк/АИЖ- инфекциясы/ венерологиялык/ башка оорулар
Өлүм алдында жаткан бейтаптын терминалдык абалы
<i>Психосоциалдык жана адамдар аралык көйгөйлөр</i>
Жакын адамдардын оорусу, жоготуу, өлүм
Жумуштагы психологиялык көйгөйлөр
Абсентиизм (системалуу түрдө мектепке, жумушка келбей калуу)
Бейтаптын каржылык кыйынчылыктары/жумушсуздук
Ата-энелер, жубай, өнөктөш, бала менен болгон мамиледеги көйгөйлөр

4- ГЛАВА ДИСЦИПЛИНАРЛЫК КОМПЕТЕНЦИЯ

Нозологиянын аталышы	деңгээл	A	B	C	D
<u>4.1. ИЧКИ ООРУЛАР</u>					
<i>Клиникалык шарттары</i>					
<i>Дем алуу органдарынын оорулары</i>					
Курч респиратордук инфекциялар	1	A			
Пневмония	1	A			
Бронхиалдык астма	1	A			
Курч жана өнөкөт бронхит	1	A			D
Өпкөнүн өнөкөт обструктивдүү оорусу	1	A			D
Бронхоэктатикалык оору	1	A			D
Өпкөнүн эмфиземасы. Пневмосклероз	1	A			
Дем алуу органдарынын өнөкөт жетишсиздиги	1	A			
Өпкө гипертониясы	1	A			
Өпкөнүн ириңдешти жана гангренаасы	1	A			
Курч жана экссудативдүү плеврит. Плевранын эмпиемасы	1	A			
Пневмоторакс, өпкөнүн ателектазы	1				
<i>КАН АЙЛАНУУ СИСТЕМАСЫНЫН ООРУЛАРЫ</i>					
Гипертониялык оору жана системалуу гипертония	1	A			D
Артериялык гипотония	1	A			D
Атеросклеротикалык оору	1				D

Миокард инфаркты	1	A			
Стенокардия	1	A			
Перикардит	1				
Постинфаркттык кардиосклероз	1	A			
Атеросклеротикалык кардиосклероз	1	A			
Тубаса жана жүрөк кемтиги	1	A			
Миокардит	1				
Кардиомиопатиялар	1				
Инфекциялык эндокардит	1				
Ритм жана өткөргүчтүн бузулушу(аритмия, блокада)	1				
Жүрөктүн туруктуу жетишсиздиги	1				
Өпкө эмболиясы	1				
ТАМАК-АШ СИСТЕМАЛАРЫНЫН ООРУСУ					
Кызыл өңгөчтүн ахалазиясы	1	A			
Кызыл өңгөчтүн пептикалык жарасы	1	A			
Кызыл өңгөчтүн диафрагмасынын тешигиндеги грыжа	1	A			
Өнөкөт гастрит	1	A			
Ичеги-карындын иштешинин бузулушу. Ичегинин функционалдык оорусу	1	A			
Ашказан жана он эки эли ичегинин жарасы	1	A			
Дуоденит	1				
Өнөкөт энтерит	1				
Спецификалык эмес жара колити	1				
Крон оорусу	1				
Курч жана өнөкөт панкреатит	1	A			
Өт баштыкчасы жана өт жолдорунун дискинезиясы	1	A			
Холецистит. Холангит	1	A			D
Өттүн таш оорусу	1	A			D
Постхолецистэктомия синдрому	1	A			D
Вирустук эмес этиологиянын курч гепатиттери	1	A			
Өнөкөт гепатит	1	A			
Боордун циррозу	1	A			
ЗААРА СИСТЕМАСЫНЫН ООРУЛАРЫ					
Курч жана өнөкөт гломерулонефрит	1	A			
Курч жана өнөкөт пиелонефрит	1	A			
Бөйрөктүн амилоидозу	1				

Өнөкөт бөйрөк оорусу	1				
Зааранын таш оорусу	2	A			D
Бөйрөктүн токсикалык жабыркашы	1				D
Курч жана өнөкөт цистит	2	A			D
Уретрит	2	A			D
Бөйрөктүн жана заара чыгаруучу жолдордун тубаса аномалиялары	1				
Простатит	2	A			D
Гипертрофия крайней плоти, Фимоз, парафимоз эттин экстремалдуу гипертрофиясы	1	A			
Крипторхизм	1	A			
Цисталгия	1	A			
Зааранын фистуласы	1	A			
Заара кармабоо	1	A			
Энурез	1	A			
КАН ЖАРАТУУЧУ СИСТЕМАСЫНЫН ООРУЛАРЫ					
Геморрагиялык анемия	1	A			D
Темир жетишсиздик аз кандуулук	1	A			D
B12 жана фолий жетишсиздигинен аз кандуулук	1	A			D
Гемолитикалык анемиялар	1	A			
Гипо- жана апластикалык анемиялар	1	A			
Геморрагиялык диатез	1	A			
Агранулоцитоз	1	A			
Эритремия жана эритроцитоз	1	A			
Лимфаденопатиялар	1	A			
ДВС-синдрому	1	A			
ЭНДОКРИН СИСТЕМАСЫНЫН ООРУЛАРЫ ЖАНА МЕТАБОЛИКАЛЫК БУЗУЛУУЛАР					
Кант диабети	2	A			D
Тиреоидит	1	A			
Диффузиялык уулуу богок	1	A			
Гипопаратиреоз, гиперпаратиреоз	1				
Иценко-Кушинг оорусу жана синдрому	1	A			
Бөйрөк үстүндөгү бездердин оорулары (Аддисон оорусу, феохромоцитома)	1				
Семирүү	2	A	B		D

Подагра	2	A	B		D
Йод жетишсиздиги жана эндемикалык богок.	2	A	B		D
Гипотиреоз (микседема)					
МУУНДАРДЫН ООРУЛАРЫ ЖАНА БАЙЛАНЫШ ТКАНЫ					
Системалык кызыл эритематоз	1	A			
Системалык склеродерма	1	A			
Дерматомиозит (баштапкы жана паранеопластикалык)	1	A			
Түйүндүк периартериит	1	A			
Ревматикалык калтыратма	1	A			
Ревматоиддик артрит	1	A			
Реактивдүү артрит	1	A			
Остеоартриттин деформациясы	1	A			
Бехтерев оорусу	1	A			
Рейтер оорусу жана синдрому	1	A			
Остеопороз	2	A	B		D
Миозит	1	A			
Бийик тоо оорулары					
Курч тоо оорусу	2	A	B		D
Бийик тоолуу өпкө шишиги	1	A			
Бийик тоолуу мээ шишиги	1	A			
Бийик тоо климатотерапиясы	1				
Тоолордо иштөө үчүн адамдарды тандоо	1	A			D

4.2. БАЛДАР ООРУЛАРЫ

Клиникалык шарттары

Жаңы төрөлгөн ымыркайдын оорусу

Ара төрөлгөн ымыркайлар. Түйүлдүктүн өсүшүнүн артта калышы	1	A			
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын гипоксиясы жана асфиксиясы	1	A			
Мээге кан кетүү	1	A			
Жалпы омуртка жаракаты	1	A			
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын саргайышы, конъюгация, гемолитикалык, паренхиматоз	1	A			
Жаңы төрөлгөн ымыркайдын геморрагиялык оорусу	1	A			
Вирустук жана бактериялык этиологиянын жатын ичиндеги	1	A			

инфекциялары					
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын эмбриону жана фетопатиясы	1	A			
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын пневмопатиялары	1	A			
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын пневмониясы	1	A			
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын анемиялык абалы	1	A			
<i>Эрте курактагы оорулар</i>					
Гипо- жана авитаминоз	1	A			
Рахит	2	A			
D гипервитаминозу	2	A			
Спазмофилия	1	A			
Экссудативдик-катаралдык диатез	2	A			
Лимфа-гипопластикалык диатез	1	A			
Нейро-артрит диатези	1	A			
Аллергиялык диатез	2	A			
Гипотрофия	2	A			
Паратрофия	2	A			
<i>Дем алуу органдарынын оорулары</i>					
Курч жөнөкөй, курч обструктивдүү, кайталануучу бронхиттер	1	A			
Курч, курч ооруну жок кылуучу бронхиолиттер	1	A			
Бронхиалдык астма	2	A			
Оорунун чыккан жеринин, сегментардык крупоздуу, интерстициалдык пневмониялар	2	A			
Кургак жана экссудативдүү плеврит	1	A			
Диффузиялык пневмосклероз, өпкөнүн идиопатиялык гемосидерозу, Гудпасчер, Хаман-Рич синдромдору	1	A			
Муковисцидоз	1	A			
<i>Кан айлануу системасынын оорулары</i>					
Тубаса жүрөк оорусу	1	A			
Ревматикалык эмес миокардит	1	A			
Миокарддын дистрофиясы	1	A			
Кардиомиопатиялар	1	A			
Инфекциялык эндокардит	1	A			
Жүрөктүн пайда болгон жетишсиздигинин ревматикалык оорусу	1	A			
Ритмдин жана өткөргүчтүн бузулушу (аритмия, блокада)	1	A			
Курч жана өнөкөт жүрөк жетишсиздиги	1	A			

Тамак сиңирүү системасынын оорулары					
Гастрит жана гастродуоденит	1	A			
Ашказан жарасы	1	A			
Ашказан жана он эки эли ичегинин жарасы	1	A			
Спецификалык эмес жара колити	1				
Курч жана өнөкөт панкреатит	1	A			
Целиакия	1	A			
Боордун жана өт жолдорунун оорулары					
Өт баштыкчасынын жана өт жолдорунун дискинезиясы	1	A			
Холецистит. Холангит	1	A			
Өнөкөт гепатит	1	A			
Боордун циррозу	1	A			
Заара чыгаруу системасынын оорулары					
Курч жана өнөкөт гломерулонефрит	1	A			
Нефротикалык синдром	1	A			
Курч жана өнөкөт пиелонефрит	1	A			
Курч жана өнөкөт цистит	1	A			
Бөйрөктүн курч кескин жабыркашы	1	A			
Өнөкөт бөйрөк оорусу	1	A			
Тубулопатия, скелет аномалиялары, полиурия, нефролитиаз	1	A			
Тукум куума нефрит	1	A			
Гемолитикалык уремиялык синдром	1	A			
Кан түзүүчү системанын оорулары					
Геморрагиялык анемия	1				
Темир жетишсиздигинин аз кандуулугу	2	A	B		D
Белок жетишсиздигинин аз кандуулугу	1	A			D
B12- E- фолий жетишсиздигинин аз кандуулугу	2	A			D
Тукум куума жана пайда болгон гемолитикалык анемиялар	1				
Гипо- жана апластиканык анемиялар	1				
Геморрагиялык васкулит	1	A			
Идиопатиялык тромбоцитопениялык пурпура	1				
Гемофилия	1				
Лейкемоиддик реакциялар	1				
Эндокриндик системанын оорулары					
Кант диабети	2	A			D
Гипотиреоз (микседема)	2	A			

Диффузиялык уулуу богок	2	A			
Эндемикалык богок	2	A			D
Паратиреоид бездеринин оорулары, гипопаратиреоз жана гиперпаратиреоз	1	A			
Семирүү	2	A	B		D
Адреногениталдык синдром	1	A			
Өнөкөт бөйрөк үстүндөгү жетишсиздик	1	A			
Курч бөйрөк үстүндөгү жетишсиздик	1	A			
Өсүү гормонунун жетишсиздигине байланыштуу өсүштүн артта калуусу	1	A			
Гипофиздик гигантизм	1	A			
Акромегалия	1	A			
Балдар жана кыздар гипогонадизми	1	A			
Балдар менен кыздарда эрте жыныстык өнүгүү	1	A			
<i>Муундардын жана байланыш ткандардын оорулары</i>					
Кызыл волчанка системасы	1	A			
Системалык склеродерма	1	A			
Дерматомиозит	1	A			
Түйүндүк периартериит	1	A			
Ювеналдык ревматоиддик артрит	1	A			
<i>Аллергиялык оорулар</i>					
Анафилактикалык шок	2	A		C	
Сарысуу оорусу	2	A		C	
Стивенс Джонсон синдрому	2	A		C	
Лайелла синдрому	2	A		C	
Тамак-аш аллергиясы	2	A		C	D
Крапивница	2	A	B	C	D
Квинке шишиги	2	A	B	C	D
Чөп ысытмасы	2	A	B	C	D
Тубаса жана пайда болгон иммундук жетишсиздик шарттары	1	A			
<i>Тукум куучу оорулар</i>					
Шерешевский-Тернер синдрому	1	A			
Клайнфельтер синдрому	1	A			
Дауна синдрому	1	A			
Фенилкетонурия	1	A			
Марфан синдрому	1	A			

4.3. БАЛДАРДЫН ЖУГУШТУУ ООРУЛАРЫ

<i>Ичеги-карындын курч инфекциялары</i>					
Дизентерия	2	A			D
Сальмонеллез	2	A			D
Эшерихиоз	1	A			D
Стафилококк инфекциясы	2	A			D
Шарттуу- патогендик энтеробактериялар менен шартталган ичеги-карындын курч инфекциялары	2	A			
Вирустук диарея	2	A			
Суусуздануу синдрому	2	A		C	D
Псевдотуберкулез	1				
<i>Курч респиратордук инфекциялар</i>					
Сасык тумоо, нейротоксикоз	2	A			D
Кош сасык тумоо	2	A			D
Аденовирустук, риновирустук , РС-инфекция, обструктивдүү синдрому	2	A			D
Энтеровирустук инфекция	1	A			
<i>Курч вирустук гепатит</i>					
Фекалдык-ооз аркылуу жугуу механизми менен вирустук гепатит	2	A			D
Парентералдык механизм менен берилүүчү вирустук гепатит	1				D
Гепатодистрофия. Гепатиттин дифференциалдык дарт аныктоосу	2	A			
<i>Тамчы инфекциялары</i>					
Кызылча	2	A			D
Скарлатина	2	A			D
Кызамык	2	A			D
Суу чечек	2	A			D
Герпетикалык инфекциялар	2	A			D
Көк жөтөл, паракклюш	2	A			D
Паротиттик инфекция	2	A			D
Жугуштуу моноклеоз	2				
Дифтерия	1				D
Менингококк инфекциясы жана башкалар МНБ	1				D
Баштапкы жана экинчи энцефалит	1				D
<i>Башка инфекциялар</i>					

АИЖ- балдар инфекциясы	1				D
Оппортунисттик инфекциялар	1				
Полиомиелит	1				D
Гельминтоз	2	A	B		D
<u>4.4. ХИРУРГИЯЛЫК ООРУЛАР</u>					
<i>Курч курсак оорулары</i>					
Курч аппендицит	1	A			
Ашказандын тешилген жарасы	1	A			
Курч холецистит	1	A			D
Курч панкреатит	1	A			D
Перитонит	1	A			
Ичеги-карын тоскоолдуктары	1	A			
Грыжанын бузулушу	1	A		C	
<i>Кан тамыр оорулары</i>					
Курч артериялык тоскоолдук, эмболия	1				
Өпкө артериясынын тромбозу, мезентерия, бут тамырлары	1	A			
Эндартеритти жок кылуучу	1	A			
Варикоздук тамырлардын кеңейиши	1	A			
Флебит, тромбофлевит	1	A			
<i>Ириңдүү оорулар, жаранын инфекциясы</i>					
Фурункул	2	A			
Карбункул	2	A			
Абсцесс	2	A			
Флегмон	1	A			
Лимфаденит	1	A			
Панариция	2	A			
Гидраденит	2	A			
Сепсис	1				
Гангрена	1	A			
<i>Сүт бездеринин оорулары</i>					
Мастит	2	A			D
Мастопатия	1				
<i>Жаракаттар</i>					
Жаракат	2	A			
Жаралар	2	A			
Сыныктар	2	A			

Жылышуу	2	A			
Жарака	2	A			
Күйүктөр	2	A			
Теринин жана тери астындагы ткандардын залалсыз шишиктери	1	A			
Тырмактын өсүндүсү	2	A			
<i>Түз ичегинин оорулары</i>					
Геморрой	2	A			D
Анустун жаракасы	2	A			D
Түз ичегинин түшүшү	1	A			
Парапроктит	1	A			
Параректалдык свищ	1	A			
<i>Тубаса кемтиктердин өнүгүшү</i>					
Гиршпрунг оорусу	1	A			
Долихосигма	1	A			
Жоон ичегинин эки эсе көбөйүшү	1	A			
Түз ичегинин түшүшү	1	A			
Фимоз, парафимоз	1	A			
Крипторхизм	1	A			
Остеохондропатии	1	A			
Буттун тубаса кайчылашы	1	A			
Жамбаштын тубаса жылышып кетиши	1	A			
Жалпак тамандуулук	1	A			
Булчуңдуу кыйшык моюн	1	A			
Сколиоз, жүлүн кифозу	1	A			
<i>Балдардын эндокриндик системасынын хирургиялык оорулары</i>					
Бөйрөк үстүндөгү бездердин оорусу	1				

4.5. АЯЛДАРДЫН ЖЫНЫС ОРГАНДАРЫНЫН ЖАНА СҮТ БЕЗДЕРИНИН ООРУЛАРЫ

<i>Акушерлик</i>					
Кош бойлуулукту аныктоо	2	A			
Физиологиялык төрөт	2	A		C	
Төрөттөн кийинки мезгил	2	A	B		
Жамбашта жайгашышы	1	A			

Кош бойлуулуктун көптүгү	1				
Суунун көптүгү жана аздыгы	1				
Өзүнөн-өзү бойдон түшүп калуу	2	A			
Эрте төрөлүү	2	A			
Жатындын сыртындагы кош бойлуулук	1				
Кош бойлуулуктун жүрүшүндө күчөгөн ички органдардын оорулары	1				
Кош бойлуулуктагы кусуу	2	A			
Преэклампсия жана эклампсия	1	A		C	
Rh-изоиммундаштыруу	1	A			
Түйүлдүктүн гипоксиясы	1				
Гестациялык трофобластикалык оору	1				
Плаценттин жайгашышы	1	A			
Адатта жайгашкан плацентанын эрте бөлүнүшү	1	A			
Төрөттөн кийинки жана эрте мезгилде кан кетүү	1	A			
Клиникалык тар жамбаш	1	A			
Вулванын, кындын жана аралыктын айрылышы	1	A			
Жатын моюнчасынын айрылышы	1	A			
Жатындын айрылышы	1	A			
Төрөттөн кийинки эндометрит	1	A			
Эмчек инфекциясы	2	A			
Сүт бездеринин абсцессу	1	A			
Ириңдүү эмес мастит	2	A			
Сүт бездериндеги тыгындар	2	A	B		
<i>Гинекология</i>					
Эндометрит, сальпингоофорит	1	A			
Жуктурулган аборт, ооруканадан тышкары аборт	1	A			
Жумурткалардын апоплексиясы	1				
Дисфункционалдык жатындан кан кетүү	1				
Аменорея	1	A			
Айызга чейинки синдром	2	A			
Гирсутизм	1	A			
Тукумсуздук	1	A			
Климакстык синдром	2	A			
Менопауза	2	A			
Эндометриоз	1	A			

Жатындын миомасы	1	A			
Жатын моюнчасынын эрозиясы, полип, дисплазия	1	A			
Мастодиния	1	A			
Гипогалактия	1	A			
Балдардын жана өспүрүмдөрдүн гинекологиясы	1	A			
Үй-бүлөнү пландоо	2	A			

4.6. ЖУГУШТУУ ООРУЛАР

Ичеги-карын инфекциялары жана инвазиялар

Ич келте	1	A			D
Паратифтер	1	A			D
Тамак-аш аркылуу тараган токсикоинфекциялар	2	A			D
Сальмонеллез	2	A			D
Ич өткөк	2	A			D
Холера	1	A			D
Ботулизм	1	A			D
Энтеровирустук инфекция	2	A			D
Ротавирустук инфекция	1	A			D
Иерсиниоз	1	A			D

Вирустук гепатиттер

Фекалдык ооз аркылуу жугуу механизми менен вирустук гепатит	2	A			D
Парентералдык механизм менен берилүүчү вирустук гепатит	1	A			D

Гельминтоздор

Нематодоздор	2	A			D
Трематодоздор	1	A			D
Цестодоздор	2	A			D
Ткандардын гельминттери	1	A			D

Мите инфекциялары

Амебиаз	2	A			D
Лямблиоз	2	A			D
Балантидиаз	1	A			D
Токсоплазмоз	1	A			D
Безгек	1	A			D
Лейшманиоз	1	A			D

Аба аркылуу жугуучу инфекциялар

КРВИ	2	A			D
Сасык тумоо	2	A			D
Герпетикалык инфекция	2	A			D
Цитомегаловирус инфекциясы	2	A			D
Жугуштуу моноклеоз	2	A			
Табигый чечек	1	A			
Менингококк инфекциясы	1	A			D
Ангина	2	A			D
<i>Кандын трансмиссивдүү инфекциялары</i>					
Эпидемиялык келте. Брилл оорусу	1	A			
Геморрагиялык калтырак	1	A			
Мезгилдүү энцефалиттер: кененин энцефалити	1	A	B		D
<i>Башка жугуштуу оорулар</i>					
Селейме	1	A			D
Рожа	2	A			D
Кутурма	1	A			D
Сибирь жарасы	1	A			D
Бруцеллез, хламидиалдык этиологиянын зооноздук инфекциялары	2	A			D
Лептоспироз	1	A			D
Каймана кургак учук	1	A			D
АИЖ -инфекциясы	1	A			D
Чума	1	A			D
Туляремия	1	A			D

4.7. КУРГАК УЧУК

Өпкөнүн жана челдин кургак учугу	2	A			D
Кургак учуктун өпкөдөн тышкары түрлөрү	1	A			D
Балдардагы кургак учук	1	A			D
Жаш курактагы балдардын БЦЖ вакцинасынан кийин оорлошусу	2	A	B		D

4.8. НЕРВ СИСТЕМЫНЫН ООРУЛАРЫ

Баш мээнин кан тамыр оорулары

Мээдеги кан айлануунун өткөөл бузулушу	1	A			
--	---	---	--	--	--

Ишемиялык инсульт	1	A			
Геморрагиялык инсульт	1	A			
Вертебр-базилярдык дисциркуляция	1	A			
Баш мээнин карылык дегенерациясы	1	A			
Гипертониялык энцефалопатия	1	A			
<i>Перифериялык системанын оорулары</i>					
Неврит	1	A			
Алкохолдук полиневропатия	1	A			D
Радикулит, ишиас	1	A			
Плекситтер, наталдык плекситтер	1	A			
Арахноидит	1				
Баш мээнин чайкалышы	2	A			
Диенцефалдык гипоталамикалык синдром	1	A			
<i>Тубаса оорулар</i>					
Микроцефалия	2	A			
Гидроцефалия	2	A			
Эпилепсия, тырышкан абал	2	A			
Детский церебральный паралич	1	A			
Балдардын церебралдык шал оорусу					
Чачыранды склероз	1	A			
Мигрень	2	A			D

4.9. ПСИХИКАЛЫК ООРУЛАР

Шизофрения	1	A			
Невроздор	2	A			
Неврастения	1	A			D
Психоз	1	A			
Депрессия	2	A			D
Өнөкөт алкоголизм, баңгилик, токсикомания	1	A			D
Тамекиге болгон көз карандылык	2	A			D
Психосоматикалык оорулар	2	A			
Сексопатологиялык оорулар	1				
Психопатия	1	A			

4.10. ТЕРИ ЖАНА ВЕНЕРИКАЛЫК ООРУЛАР

Жугуштуу эмес тери оорулары

Дерматиттер	1	A			
Токсикодермия	1	A			
Экзема	1	A			
Нейродермит	1	A			
Түйүн сымал эритема	1	A			
Псориаз	1	A			
Кызыл жалпай лишай	1	A			
Күлгүн лишай	1	A			
Ала оорусу	1	A			
Себорея	1	A			
Беттеги безетки	2	A			D
Уя алопеция	1	A			
Кызыл волчанка, склеродермия, дерматомиозит (тери көрүнүштөрү)	1	A			
Вирус оорулары					
Сөөлдөр	2	A			
Курч акыркы кандиломалар	2	A			
Педикулез	2	A			D
Котур	2	A			D
Грибоктук тери оорулары	1	A			D
Венерикалык оорулар					
Сифилис	1	A			
Гонорея	2	A			
Трихомониаз	1	A			
Урогениталдык хламидиоз, микоплазмоз	1	A			
Жумшак шанкр	1	A			
Жара пиодермиясы	1	A			
Вульгардык көбүкчө	1	A			
Лепра	1	A			

4.11. БОЛЕЗНИ УХА, ГОРЛА, НОСА

Ринит	2	A			D
Синусит	2	A			D
Фарингит, ларингит, трахеит	2	A			D
Ангина, өнөкөт тонзиллит	2	A			D

Жогорку дем алуу жолдорунун полипозу	1	A			
Сырткы, ортоңку отит	2	A			D
Тышкы угуу каналындагы , мурун көңдөйүндөгү бөтөн нерселер	1	A			
Күкүрт пробкасы	2	A			D
Укпай калуу	1	A			

4.12. КӨЗ ООРУЛАРЫ

Конъюнктивит	2	A			
Блефарит	1	A			
Дакриоаденит, дакриоцистит	1	A			
Кератит	1	A			
Ячмень	2	A			
Көздүн бөтөн нерсеси	2	A			
Глаукома	1	A			
Миопия	1	A			
Гиперметропия	2	A			
Пресбиопия	1	A			
Чалыр	1	A			
Катаракта	1	A			

4.13. СТОМАТОЛОГИЯЛЫК ООРУЛАР

Кариес	2	A			D
Парадонтоз	1	A			D
Гингивит	1	A			D
Стоматит	2	A			D
Глоссит	1	A			

4.14. ОНКОЛОГИЯЛЫК ООРУЛАР

Курч жана өнөкөт лейкоздор	1	A			D
Лимфогранулематоз	1	A			
Лимфосаркома, ретикулосаркома	1	A			
Миеломдик оору	1	A			

Өпкө рагы	1	A			D
Кызыл өңгөчтүн рагы	1	A			D
Ашказан рагы жана башка шишиктер	1	A			D
Опухоли толстой и тонкой кишки Ичке жана жоон ичегинин шишиктери	1	A			D
Көтөн чучуктун рагы	1	A			D
Уйку бездин жана фатеров үрпүнүн рагы	1	A			D
Өт баштыкчасынын жана өт жолдорунун шишиктери	1	A			D
Боордогу неоплазмалар, алгачкы боор карциномасы	1	A			D
Калкан безинин рагы	1	A			D
Сөөктөрдүн жана жумшак ткандардын шишиктери	1	A			D
Сүт безинин рагы	1	A			D
Бөйрөк неоплазмасы, бөйрөк рагы	1	A			D
Аденома, простата рагы	1	A			D
Табарсык рагы	1	A			D
Жатын моюнчасынын, вульванынын, жатын денесинин, энелик бездин рагы	1	A			D
Трофобласттикалык оору	1	A			D
Папиллома	1	A			D
Кератома	1	A			D
Базалиома	1	A			D
Эпителиома	1	A			D
Теринин рагы	1				D
Меланома	1	A			D
Мурун, кекиртект рагы	1	A			D
Эриндин, ооздун былжырлуу кабыгынын рагы	1	A			D
Нейробластома, Вильмс шишиги, ретинобластома, тератобластома	1	A			D

4.15. ШАШЫЛЫШ АБАЛ

Шок (анафилактикалык, травмалык, геморрагиялык ж.б.)	2	A			D
Эсинен тануу	2	A		C	D
Коллапс	2	A		C	D
Кома (анемиялык, гипогликемиялык ж.б.)	2	A			D
Курч дем алуунун жетишсиздиги (дем алуу жолдорунун	2	A			D

тоскоол болушунун оор формаларында, жаңы төрөлгөн ымыркайлардын дем алуусунун бузулуу синдрому)					
Кекиртектин шишиши, жалган круп	2	A			D
Астматикалык абал	2	A			D
Квинке шишиги	2	A		C	D
Ачык, жабык, клапан пневмотораксы	1	A			
Өпкө артериясынын тромбоэмболиясы	1				
Курч жүрөк жетишсиздиги (сол карынча, оң карынча, тоталдык)	2	A			
Жүрөк ритминин жана өткөргүчтүн бузулушу	2				
Гипертониялык криз	1	A			
Стенокардия, инфаркт миокард	1	A			
Боор колиги	1	A			
Кан агуу (артериялык, веналык, ичеги-карын, мурун, жатын, өпкө, травмадан кийинки)	2	A		C	
Бөйрөк коликасы	2	A			
Зааранын курч кармалышы	2	A			
Фимоз, парафимоз	1	A			
Курч бөйрөк жетишсиздиги	1	A			
Курч боор жетишсиздиги	1	A			
Курч бөйрөк үстүндөгү жетишсиздик, аддисон кризиси	1	A			
Мээнин чайкалышы, контузия, кысылуу	1	A			
«Курч курсак» (аппендицит, жатындан тышкары кош бойлуулук, яичниктин апоплексиясы, пиосальпинкс, пиоварум, холецистит, ашказан жана он эки эли ичегинин жарасы, кысылган грыжа, панкреатит, курч ичеги тоскоолдуктары, гельминтоздогу оору синдрому, некроздоочу жара колитинде жоон ичегинин тешилиши, гемморагиялык васкулиттеги абдоминалдык синдрому, балдардын пиелонефритинде оору синдрому)	1	A			
Мээ инсульту, мээ кан айлануунун динамикалык бузулушу	1	A			
Өпкө шишиги	2	A			
Баш мээнин шишиги	1	A			
Тырышкан абал(балдардын гипертермиялык, гипокальциемиялык тырышкан абалы)	2	A		C	D
Эпилепсиялык абал	2	A			D
Алкохолдук делирий	1	A			D

Абстиненттик синдром	2				D
Психомотордук козголуу	1	A			D
Глаукоманын курч кармалышы	1	A			
Химиялык жана термикалык күйүк, үшүк алуу	1	A			D
Электр тогу, чагылган, жылуулук жана күн соккусунан жеңилүү	1	A			D
Уулануу	1	A			D
Сууга чөгүү, муунтуу	1	A			D
Тиреотоксикалык кризис	2	A			D
Презекламписия, экламписия	1	A			D
Сөөктүн сынышы, чыгып кетиши, жарасы, чоюлуусу, жаракаты	1	A			D
Клиникалык өлүм	2	A	B	C	
Балдардын күтүүсүз өлүмүнүн синдрому	2				
Балдардагы экзикоз, адреногениталдык синдромдун тузду текке кетирүүчү түрү	1	A			D
Шишик, асцитикалык-шишик синдрому	2	A		C	
Балдардын Фалло оорусунда энтигүү- цианотикалык пристубу	1	A			
Септицемиа, септикопиемиа	1	A			
Кровоизлияния в головной мозг у новорожденных	1	A			
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын мээсине кан куюлушу	1	A			
Гемолитикалык криз, жаңы төрөлгөн ымыркайлардын гемолитикалык оорусундагы гипербилирубинемия	1	A			
Балдардагы гипертермия	2	A			D
Балдардагы оор аз кандуулук даражасы	1	A			D
Гипо- жана апластикалык аз кандуулук менен апластикалык криз	1	A			

4.16. ФАРМАКОТЕРАПИЯ

Теориялык негиздери	<i>деңгээл</i>
<i>Жеке өзгөргүчтүк жана жекелештирилген дарылоо</i>	
Негизги фармакологиялык түшүнүктөр: дары коопсуздугу, дарылык натыйжалуулук, терапиялык көрсөткүч	1
Чондордогу фармакокинетикалык параметрлер, кадимки шартта каныккан жана колдоочу дозалар	2

Дары-дармек каражаттарын киргизүү ыкмалары жана дары-дармек каражаттарынын формалары	2
Кош бойлууулук жана лактация мезгилинде дары-дармек каражаттарын дайындоо(жайылган ооруларды дарылоо үчүн коопсуз дары заттар, тобокелдик, дарыларды кабыл алууга байланыштуу)	2
Ымыркайларга дары-дармектерди жазып берүү	2
Балдарга дене түзүлүшүнүн көлөмүнө, салмагына негизделген доза менен дары-дармек дайындоо принциптери	2
Карыларга дары-дармектерди жазып берүү (фармакокинетика, фармакодинамика жана дозалоо принциптери)	2
Дары –дармектердин өз ара аракеттенүүсү (фармакодинамиканын жана фармакокинетиканын негиздери, дарылардын өз ара аракеттенүүсү)	2
Дары каражаттарынын метаболизмине ички жана тышкы факторлордун жыныс, диета, тамеки тартуу, алкогольдун таасири	1
Бөйрөк ооруларына каршы дары-дармектерди дайындоо (фармакокинетиканын өзгөрүшү, дозасы, креатин клиренсине жараша дайындоонун өзгөчөлүктөрү)	2
Боор ооруларына каршы дары-дармектерди жазып берүү (боордун тазаланышына негизделген фармакокинетиканын жана фармакодинамиканын өзгөрүшү, дары каражаттарына каршы көрсөткүчтөр, гепатотоксикалык препараттар, баштапкы жана колдоочу дозасынын эсеби)	2
Жүрөк жетишсиздигине дары каражаттарын жазып берүү (фармакокинетиканын жана фармакодинамиканын өзгөрүшү, дарыларды колдонуунун оптималдуу жолдору, дары каражаттары, жүрөк-кан тамыр ооруларына каршы көрсөткүчтөр, кардиотоксикалык препараттар, жүрөк жетишсиздигиндеги баштапкы жана колдоочу дозанын ыңгайланышы)	2
<i>Дарылык коопсуздук, терс реакцияларды алдын алуу жана дартты аныктоо</i>	
Терс натыйжасы(жыштыгы, классификациясы, аныктоо жана алдын алуу, тобокелдик факторлору, дары аллергиясы, дары препараттарынын уулуулугу, дары-дармектердин уулуу метаболиттеринин ролу, бейтаптарды окутуу)	2
Дарыдан ууланууда негизги антидоттор	2

Дары-дармектерден уулануу чаралары жана дары-дармек заттын бөлүнүп чыгышын күчөтүүгө багытталган иш-чаралар	2
Жайылган дарыдан уулануу(тынчтандыруучу каражаттар, антидепрессанттар, опиаттар, опиоиддик заттар, парацетамол,аспирин)	2
<i>Фармакотерапиянын принциптери</i>	
Плацебо эффектиси (механизми, клиникалык изилдөөлөрдөгү ролу)	1
Дары-дармектердин наркынын ордун толтуруу (зарыл дары-дармектердин тизмеси, мамлекеттик кепилдиктер программасы, кошумча пакет)	2
Далилдүү медицина. Далилдүү медицинанын негизги түшүнүгү	1
Дары-дармек терапиясы боюнча далилдүү маалымат булактары. Далил деңгээлдери	1
<u>4.17. МЕДИЦИНАЛЫК РАДИОЛОГИЯ</u>	
Теориялык негиздер	деңгээл
<i>Онкологиялык нурлануу принциптери</i>	
Шишиктин пайда болушу, шишиктин классификациясы жана принциптери TNM	1
Радио-онкология ыкмалары	1
Радио-онкология терапиясы	1
<i>Компьютердик томография (КТ)</i>	
КТ техникалык параметрлери: детектор, сүрөт калыптандыруусу, күчөтүү, Хоунсфильд шкаласы	
КТ көрсөткүчтөрү	
<i>Ультра үндү изилдөө (УЗИ)</i>	
УҮИнин техникалык параметрлери: сүрөт калыптандыруусу, Доплер эффектиси	1
Башка сүрөттөрдү көбөйтүү ыкмаларына салыштырмалуу УҮИнин артыкчылыктары жана кемчиликтери	2
<i>Магниттик-резонанстык сүрөт</i>	
МРТнын техникалык параметрлери: магнетизм, радиожыштык, эс алуу убактысы, ткандардын сигналдык мүнөздөмөлөрү	1
МРТ изилдөө үчүн коопсуздук чаралары, көрсөтмөлөр жана каршы көрсөтмөлөр	2
<i>Контрасттык заттар</i>	

Контрасттык заттар: түрлөрү, көрсөткүчтөрү, каршы көрсөтмөлөрү	1
Контрасттык заттар: терс реакциялар, алдын алуу, дарылоо	2
<i>Ар кандай органдардын жана системалардын рентгенологиялык изилдөөлөрүнүн натыйжаларын чечмелөө</i>	
Өпкөгө зыян келтирилген учурда рентгенологиялык изилдөө: альвеолярдык тыгыздык, аралык оорулар, түйүндөр, өпкөдөгү массалар	2
Плевранын, средостениянын, көкүрөк клеткаларынын жабыркашына рентгендик изилдөө	2
Сөөктөрдүн жана муундардын жабыркашына рентгенологиялык изилдөө: остеопороз, сөөк метастаздары, остеомаляция, псевдоартроз, деформацияланган остеоартроз, муун аралыктын тарышы	2
Кол-буттун сынышына рентгендик изилдөө: ключица, ийин, чыканак сөөктөрү, билектер(нурлуу сөөктүн дисталдык бөлүгү) манжалар, жамбаш сөөктөрү, тизе, калың жана жука тамандуу сөөктөр	2
Омуртканын жабыркашына рентгенологиялык изилдөө: кысылган сыныктар, сколиоз, кифоз	2
<u>4.18. КООМДУН ДЕН СОЛУГУ ЖАНА САЛАМАТТЫК САКТОО</u>	
Теориялык негиздер	деңгээл
<i>Коомдук саламаттыкты сактоо жана саламаттыкты сактоо чөйрөсүндөгү негизги терминдер жана түшүнүктөр</i>	
Коомдук саламаттыкты сактоо жана саламаттыкты сактоо чөйрөсүндөгү негизги терминдер жана түшүнүктөр: ден соолук жана оору, патогенез, этиология, жеке жана коомдук ден соолук, коомдук саламаттыкты сактоо, алдын алуу медицинасы, саламаттыкты сактоо кызматы, ден соолукту чыңдоо, жашоо образы	1
Алгачкы, экинчи жана үчүнчү алдын алууну түшүнүү	2
<i>Биостатистика</i>	
Биостатистиканын теориялык негиздери (ыктымалдуулук теориясы, чоң сандардын мыйзамы)	1
Статистикалык изилдөөлөрдү уюштуруу. Изилдөөнүн статистикалык ыкмаларын иштеп чыгуу. Салыштырмалуу	1

өлчөмдөрдүн эсептөө ыкмаларына ылайык (салыштырмалуу өлчөмдөр жөнүндө түшүнүк, салыштырмалуу өлчөмдөрдүн экстенсивдик, интенсивдик катыштары, көргөзмөлүүлүгү, алардын аныктамасы, эсептөө ыкмалары, алардын колдонуу чөйрөсү жана мүнөздөмөлөрү)	
Орточо эсептөө ыкмалары. Вариацияналдык катар, вариацияналдык катардын түрлөрү (мода, медиана, ортоңку арифметикалык, ортоңку квадраттык чектөө, вариациянын коэффициенти, лимити, амплитудасы)	1
Статистикада ишенимдүүлүктү баалоо ыкмалары. Параметрдик мүнөздөгү жалпы жоболор жана натыйжалардын ишенимдүүлүгүн баалоонун параметрсиз ыкмалары	1
Корреляция коэффициенти, анын баасы. Корреляция коэффициентин эсептөөнүн параметрдик жана параметрдик эмес ыкмалары, алардын мааниси жана иш жүзүндө колдонулушу. Стандартташтыруу ыкмасы	1
Динамикалык катарлар. Динамикалык катарлардын көрсөткүчтөрү, аларды эсептөө жана практикада колдонулушу	1
Статистикада графикалык чагылдыруу, аларды кубулуштарды талдоо үчүн колдонуу	1
<i>Демографиялык көрсөткүчтөр, маалымат булактары</i>	
Калктын статистикасы. Калктын статистикасы боюнча маалыматтадын булактары катары калкты каттоо. Калктын структурасынын жаш жыныстык түзүлүшүнүн түрлөрү. Калктын динамикасы жана анын түрлөрү	1
Төрөт жана фертилдик	1
Калктын өлүмү. Ымыркай жана перинаталдык өлүм, алардын негизги себептери	1
Төрөлүүдө күтүлүүчү жашоонун узактыгы жана алдыдагы жашоонун орточо узактыгы	2
Калктын табигый өсүшү, ага таасир этүүчү факторло	2
Оору	2
Майыптык	2
<i>Кыргыз Республикасынын саламаттык сактоо системасы</i>	
Республиканын калкына медициналык-алдын алуу жардам көрсөтүүнү уюштуруу	1
Биринчи медико-санитардык жардам	2

Стационардык жардамды уюштуруу	2
Стационардык жардам көрсөтүүнүн альтернативдүү түрлөрү	2
Медициналык тез жардам	2
Санитардык-эпидемиологиялык кызматты уюштуруу	2
Санитардык-курорттук жардамды уюштуруу	2
Медицина кызматкерлерин даярдоо	2
<i>Ден соолукту чыңдоо жана алдын алуу</i>	
Коомдун саламаттыгы. “21- кылымда ар бир адамга ден соолук” БДССУ глобалдык саясат	1
СЖО. Ден соолукту чыңдоо үчүн социалдык мобилизация, маркетинг	2
Бейтаптар үчүн билим берүү программаларын өткөрүү	2
Балдардын жана жаштардын ден соолугун коргоо жана чыңдоо	2
Аялдардын ден соолугун коргоо жана чыңдоо	2
Карылардын ден соолугун коргоо жана чыңдоо	2
Калктын сергек жашоо образын калыптандырууда ден соолукту чыңдоо кызматынын ролу	2
<i>Өнөкөт жана майыптыкка алып келүүчү оорулар, кырсыктар</i>	
Жүрөк-кан тамыр, диабет, рак, таяныч-кыймыл аппаратынын оорулары, респиратордук оорулар, аллергия, психикалык оору, баңгичилик, кырсыктарды алдын алуу боюнча эл аралык стратегиялар, маалыматтар	2
<i>Эл аралык саламаттык сактоо</i>	
Дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюму: БДССУ(ВОЗ)стратегиялары, PAL, DOTS	1
Дүйнөнүн ар кайсы бурчундагы балдардын жана чоңдордун ооруларынын жана өлүмүнүн негизги себептери	1
<i>Медициналык камсыздандыруу</i>	
Медициналык камсыздандыруунун мыйзам чыгаруу базалары	1
Медициналык камсыздандыруунун түрлөрү, принциптери	1
Медициналык камсыздандырууну уюштуруу: субъекттер (түз, кыйыр), алардын укуктары жана милдеттери, келишимдик мамилелерге негизделген өз ара аракеттенүү	2
<u>4.19. СОТ МЕДИЦИНАСЫ</u>	
	деңгээл
Соттук медициналык танатология. Өлүү жана өлүм. Өлүктүн	I

өзгөрүшү	
Окуя болгон жерди текшерүү үчүн процесстик жана методикалык негиздер	I
Соттук медициналык жактан денеге келтирилген зыяндуулук. Зыянды сүрөттөө алгоритми. Кыйноолорду далилдөө ыкмалары	I
Октон алган жаракаттардын ар кандай түрлөрү боюнча соттук-медициналык экспертиза	I
Унаадан жаракат алганын жана бийиктиктен кулагандыгынын соттук-медициналык экспертизасы	I
Механикалык асфиксия. Жогорку жана төмөнкү температуранын жана башка физикалык факторлордун зыяны. Позциялык асфиксия. Электр тогунаан алган жаракаттардын соттук-медициналык экспертизасы	I
Ден соолукка келтирилген зыяндын даражасы боюнча соттук медициналык экспертиза. Ден соолукка келтирилген зыяндын даражасын аныктоонун принциптери жана критерийлери	I
Медицина кызматкерлеринин кесиптик иш-аракетиндеги укук бузуулардын соттук-медициналык экспертизасы	I
Зомбулуксуз өлүм (күтүлбөгөн жерден өлүм) боюнча соттук-медициналык экспертиза	I
Жаңы төрөлгөн ымыркайлардын сөөгүнүн соттук-медициналык экспертизасы	I
Өлүмгө алып келүүчү жана өлүмгө алып келбеген уулануунун соттук медициналык экспертизасы	I
Инсандын идентификациясынын экспертизасы	I
Чыныгы далилдердин соттук медициналык экспертизасы	I
Бет –жаак аймагынын соттук медициналык экспертизасы	I
Соттук медициналык куракты аныктоо	I
Сексуалдык абалдын жана сексуалдык кылмыштардын соттук медициналык экспертизасы	I
<u>4.20. МЕДИЦИНАЛЫК РЕАБИЛИТАЦИЯ</u>	
Теориялык негиздер	деңгээл
<i>Оорулуу чоңдорду жана балдарды калыбына келтирүүдө колдонулуучу дарылоонун физикалык ыкмаларынын негиздери</i>	
Медициналык калыбына келтирүүдөгү негизги терминдер жана түшүнүктөр: жалпы физиотерапия, врачтык көзөмөл, спорттук	1

медицина, санатордук-курорттук дарылоо	
Жалпы физиотерапия	
Физиотерапия медициналык адистик катары жана оорулуу чоңдорду жана балдарды дарылоодо, калыбына келтирүүдө табигый жана алдын-ала түзүлгөн физикалык факторлорду пайдалануу илими	1
Санатордук -курорттук терапия. Климатотерапия. Негизги жаратылыш зоналарынын климатынын медициналык мүнөздөмөсү. Аэротерапия, гелиотерапия. Талассотерапия. Бийик тоолуу климатотерапия. Кыргызстандын курорттору, дайындоо үчүн көрсөтмөлөр жана каршы көрсөтмөлөр	1
Оорулуу чоңдорду жана балдарды калыбына келтирүүдө медициналык көзөмөл жана физиотерапиялык көнүгүүлөр	
Дене тарбия жана спорттогу медициналык көзөмөл, негизги түшүнүктөр, формалар, максаттар, милдеттер, антропометрия, функционалдык тесттер, медициналык корутунду, медициналык топтор	1
Медициналык-педагогикалык байкоолор, максаттары, милдеттери, формалары. Окуу лагерлерин жана мелдештерди медициналык жактан камсыз кылуу	1
Физиотерапия көнүгүүлөрүнүн негиздери, калыбына келтирүүчү дене тарбия ыкмасынын жалпы мүнөздөмөлөрү, физикалык көнүгүүлөрдү терапиялык колдонуунун клиникалык жана функционалдык негиздемелери	1
Медициналык калыбына келтирүүнүн негизи катары дарылоо физкультуранын каражаттары, формалары жана ыкмалары	1
Амбулатордук этаптагы жүрөк-кан тамыр системасынын оорулары менен ооругандарды кайра калыбына келтирүү	2
Амбулатордук этаптагы дем алуу органдарынын оорулары менен ооругандарды кайрадан калыбына келтирүү	2
Амбулатордук этаптагы тамак сиңирүү системасынын оорулары менен ооругандарды калыбына келтирүү	2
Амбулатордук этапта борбордук жана перифериялык нерв системасынын оорулары жана жаракат алган бейтаптарды калыбына келтирүү	2
Амбулатордук этапта таяныч-кыймыл аппаратынан жаракат алган бейтаптарды калыбына келтирүү	2

Амбулатордук этаптагы акушердик жана гинекологиядагы физиотерапиялык көнүгүүлөр	2
Хирургиялык операциядан кийин бейтаптарды калыбына келтирүү. Көрсөтмөлөр жана каршы көрсөтмөлөр	2

<u>МЕДИЦИНАЛЫК ЭКОЛОГИЯ</u>	
Медициналык экология, анын максаттары жана милдеттери	1
Жашаган жеринин чөйрөсү катары адамдардын ооруларынын себептери	1
Адам экологиясы	1
Адам организмине биологиялык факторлордун таасиринин патогенетикалык механизмдери	1
Адам организмине химиялык жана биологиялык факторлордун таасиринин патогенетикалык механизмдери	1
Денеге физикалык факторлордун таасиринин патогенетикалык механизмдери	1
Ксенобиотиктерди детоксикациялоо	1
Айлана-чөйрө жана тукум куучулук	1
Атмосферанын экологиялык жана медициналык мүнөздөмөсү	1
Гидросферанын экологиялык жана медициналык мүнөздөмөсү	1
Литосферанын экологиялык жана медициналык мүнөздөмөсү	1
Тамактануунун экологиялык жана медициналык мүнөздөмөсү	1
Курчап турган чөйрөнү мониторинги	1
Курчап турган чөйрөнүн факторлорунун адамдын ден соолугуна тийгизген тобокелдигине баа берүү	1

<u>КЕСИПТИК ООРУЛАР</u>	Уровень	A	B	C	D
Өпкөнүн кесиптик оорулары	2	A			D
Кесиптик интоксикация	2	A			D
Физикалык факторлорго байланыштуу кесиптик оорулар	2	A			D
Кыймыл аппаратынын кесиптик оорулары.	2	A			D
Кесиптик оорулардын алдын алуу принциптери	2	A			D
Кесиптик ооруларда эмгекке жөндөмдүүлүктү текшерүү	2	A			D

маселелери					
------------	--	--	--	--	--

<u>МИКРОБИОЛОГИЯ</u>	
Теориялык негиздер	деңгээл
<i>жалпы бөлүгү</i>	
Бактериялык клеткалардын морфологиясы жана биологиясы	
Вирустардын морфологиясы, классификациясы жана мезгилдери	
Козу карындардын морфологиясы. Антибиотиктер, алуу булактары жана ыкмалары	
Абанын, суунун, топурактын микрофлорасы	
Адам денесинин микрофлорасы	
Инфекция жана инфекциянын процесси жөнүндө түшүнүк. Коргонуунун негизги механизмдери	
Иммунитет, иммунитеттин түрлөрү жана формалары, организмди коргоонун мүнөздүү эмес факторлору	
Иммундук реакциянын спецификалык формалары	
Антигендер, алардын касиеттери, антителолордун мүнөздөмөлөрү, түзүлүшү жана кызматы	
Иммундук жоопту жөнгө салуу. Дартты аныктоо реакциялары жана ыкмалары	
Иммунобиологиялык препараттар	
Аллергия. Жогорку сезгичтиктин I, II, III.IV түрлөрү	
Клиникалык иммунология жөнүндө түшүнүк. Иммунология. Иммунологиялык жетишсиздик. Аутоиммундук оорулар. Трансплантация.	
Адамды иммунологиялык текшерүү. Тесттерди жана ыкмаларды уюштуруу	
Ириң сезгенүү процесстеринин козгогучтарынын морфологиясы, культуралык вируленттик, антигендик касиеттери жана эпидемиологиялык мүнөздөмөлөрү	

<p>Козгогучтардын морфологиялык, культуралык вируленттүү, антигендик касиеттери жана эпидемиологиялык мүнөздөмөлөрү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ириндүү сезгенүү процесстери (стрептококк жана стафилококк) - менингококк жана гонококк инфекциялары, гонореалдык эмес уретрит - дифтерия, көк жөтөл, кош көк жөтөл - кургак учук, лепралар - ичеги-карын инфекциялары. Ичеги-карын таякчасы - ич келте, кош келте А жана В - сальманеллез - холера -газ гангрена, селейме, ботулизм - чума жана туляремия, сибирь жарасы, бруцеллёз - сифилис, кайтарылуучу келте жана лептоспироз - ич келте жана Ку-калтыратмасы - микоздор жана кандидоз - сасык тумоо вирусу, вирустар КРО(ОРЗ) - энтеровирустар, полиомиелиттин козгогучтары - А, В, С, Е, D вирус гепатиттери - АИЖ(ВИЧ) - арбовирустар, онкогендик вирустар - кызылча жана кызамык вирустары - Кутурма вирусу 	
Санитардык микробиология	
Санитардык микробиология, анын максаттары жана милдеттери	
Аба, суу, топурак, тамак-аштын патогендик микрофлорасы. Санитардык-эпидемиологиялык мааниси	
Саламаттыкты сактоо мекемелеринде жана балдар мекемелеринде, коомдук тамактануу жайларында, тамак-аш өнөр жай ишканаларында жабдуулардын жана объектилердин микроб менен булгануусу жана аны көзөмөлдөө ыкмасы	
Микробиологиялык тамак-аштан уулануунун микробиологиялык дартты аныктоосу	

<u>БИОЭТИКА</u>	
Теориялык негиздер	ДЕНГЭЭЛ
Биомедициналык этиканын тарыхы	
Биомедициналык этиканын теориялык негиздери	
Биоэтиканын негизги эрежелери жана принциптери	
Кесиптик медициналык бирикмелердин этикалык документтери	
Дарыгердин укуктары жана моралдык милдеттери	

Бейтаптын укуктары	
Ички кесиптик өз ара мамилелердин моралдык укуктары	
Жаныбарларга эксперимент жүргүзүүнүн этикалык принциптери	
Адамдын органдарын жана ткандарын трансплантациялоонун моралдык көйгөйлөрүнүн маңызы	
Жугуштуу оорулар жана КИЖС менен байланышкан этикалык маселелердин маңызы	
Психиатриядагы моралдык-этикалык мамилелердин өзгөчөлүктөрү	
Ишкердик ишмердүүлүктүн моралдык негиздери	

5-ГЛАВА. ВРАЧТЫК КӨНДҮМДӨР ЖАНА МАНИПУЛЯЦИЯ

Компетенциялар	деңгээл
5.1. Бейтаптардан сурамжылоо жүргүзүү. Анамнез чогултуу	
Негизги жана кошумча даттанууларды чогултуу, бейтаптын анын көйгөйлөрүн кабыл алуусуна баа берүү	2
Бейтаптын социалдык-экономикалык абалына, маданий өзгөчөлүктөрүнө баа берүү	1
Оорунун анамнезин максаттуу топтоо (бул оорунун тарыхын сурап билүү): оорунун башталышы, башталган убак жана симптомдордун динамикасы; оорунун тарыхын хронологиялык ырааттуулукта алгачкы белгилерден баштап, доктурга барганга чейин түзүү мүмкүнчүлүгү; дарыгерге көрүнүү үчүн себептер	2
Жашоо анамнезин чогултуу (бейтаптын жашоосу жөнүндө жалпы маалымат)	2
Аллергиялык анамнезин чогултуу	2
Үчүнчү адамдан анамнез чогултуу	2
Оозеки эмес белгилерге түшүнүү жана жооп берүү	1
Психиатриялык анамнезин чогултуу	1
Катуу ооруга чалдыккан же өлүм алдындагы бейтапты кабыл алуу	1
Сүйлөө жөндөмү начар бейтаптын анамнезин чогултуу	1
Кесиптик анамнезин чогултуу	1
Бейтаптын жүрүм-турумуна байланыштуу зыяндуу тобокелдик факторлорун аныктоо (тамеки тартуу, жигердүү эмес жашоо мүнөзү, тамак-аштагы каталар, гигиеналык адаттар ж.б.)	2

Баңги заттардын анамнезин чогултуу	1
5.2. Физикалдык кароо	
Бейтаптын жалпы абалын баалоо (сырткы көрүнүшү, абалы, тамактануусу, аң-сезими, психикалык абалы)	2
Организмдин жашоо функцияларын баалоо (дене температурасы, дем алуунун жыштыгы жана түрү, тамырдын кагышы, артериялык жана веналык басым)	2
Жаракат алган жана шашылыш абалдагы бейтаптарды баалоо	2
Антропометриялык маалыматтарды документтештирүү (бою, салмагы, ВМІ, баштын айланасы, бел, жамбаш)	2
Терини жана былжыр челдерди карап чыгуу (аз кандуулук, цианоз, саргаруу, шишик, суусуздануу белгилери)	2
Алкоголдук же психотикалык заттын таасиринде бейтапты текшерүү (соттук медициналык экспертиза)	2
Өлүмдүн клиникалык диагнозу	2
Өлүм убактысын эсептөө (өлгөн тактар, катаал өлүм, ректалдык температура)	2
Лимфа бездерин текшерүү	2
Теринин жабыркашынын толук сүрөттөлүшү	2
Тырмактын, баштын терисинин, көрүнүп турган былжыр челдердин сүрөттөлүшү	2
Дермографизмдин аныктамасы	2
Көздүн жана кирпичтин сүрөттөлүшү	2
Көздүн үстүнкү, буралган карегинин сүрөттөлүшү	1
Көздүн жаракат туурасынын сүрөттөлүшү	1
Конъюнктивдин сүрөттөлүшү	1
Флуоресцеиндик анализди өткөрүүдө склеранын жана кабыктын мүнөздөмөсү	1
Көздүн чел кабыгынын тийүүгө сезгичтигин аныктоо	1
Конвергенцияга жана жарыкка каректин реакциясын сүрөттөө	1
Радуждун сүрөттөлүшү	1
Нистагманын аныктамасы жана сүрөттөлүшү	1
Көздүн абалын жана кыймылын сүрөттөө (роговичный рефлекс)	1
Жүрөктү жана анын айланасын текшерүү, пальпациялоо (сосцевиддик аймак)	2
Мурун жана бетти текшерүү, пальпациялоо	2
Мурундун бүтүшүн жана алдыңкы риноскопияны баалоо	2
Эриндерди, ооз көңдөйүн, кекиртекти, ошондой эле тиштерди, тилди, тилдин тамырын, кекиртект жааларын, бадамча бездерин карап чыгуу, паротит бездердин, кулактын	1

алдындагы бездердин бөлүп чыгаруу түтүктөрүн текшерүү	
Ооздун түбүн, жаактарды, бадамча бездерин жана тилдин тамырын пальпациялоо	2
Паротиддик жана жаак алдындагы бездерди текшерүү жана пальпациялоо	1
Үнгө жана сүйлөөгө баа берүү, афазияны аныктоо	2
Кекиртектин тышкы текшерүүсү жана пальпациясы	2
Моюн, калкан, каротид артерияларын жана лимфа түйүндөрүн карап чыгуу, пальпациялоо жана аускультациялоо.	1
Кан басымында башты жана моюн омурткасын пальпациялоо	1
Ийин курунун сөөктөрүн, муундарын жана булчуңдарын текшерүү	1
Көкүрөк клеткасынын экскурсиясынын көлөмүн аныктоо - кароо, пальпация, төштүн айланасын өлчөө	2
Үндүн титирешинин пальпатордук аныктамасы	1
Өпкөнүн перкуссиясы, өпкөнүн төмөнкү четинин экскурсиясын аныктоо	2
Өпкөнү аускультациялоо	2
Түртүү чокусунун аныктамасы (жүрөк)	2
Жүрөктүн күңүрт чектерин аныктоо	2
Жүрөктүн аускультациясы	2
Перифериялык тамырлардын пульсациясын аныктоо	2
Региондук лимфа түйүндөрүн алуу менен сүт бездерин текшерүү жана пальпациялоо	2
Курсакты текшерүү	2
Курсак көндөйүнүн аускультациясы (ичеги ызы-чуусу)	2
Ичтин перкуссиясы (боордун, көк боордун көлөмүн аныктоо)	2
Курсакты пальпациялоо (курсак көндөйүнүнүн капталдары, ичегилер, боор, көк боор, көңдөй аортасы, бөйрөк, уйку беги)	2
Ичтин оорушун аныктоо, кыжырдануу симптому, булчуңдарды коргоо	2
«Чачыраган ызы-чуу» аныктамасы	2
Бөйрөк аймагындагы оорунун аныктамасы	2
Грыжа тешигин текшерүү жана пальпация жолу менен грыжа чурайын изилдөө	1
Перианалдык аймакты пальпациялоо жана сырткы текшерүү	1
Эркектердеги ректалдык изилдөө (аналдык тешик, көтөн чучук, простат беги, омуртканын сакралдык бөлүгү)	1
Жыныстык мүчөнү жана урук безин текшерүү, пальпациялоо (урук беги, жумуртка придаткасы, сперматикалык жип)	1
Аялдардын тышкы жыныс органдарын текшерүү жана пальпациялоо (вульва,кысуу)	1

Кош вертебралдык булчуңдардын турган абалда жана чалкадан жаткан (кифоз, сколиоз, Шобер тест) омуртканын изилдениши, омуртканын кыймылдуулугу	1
Омуртканын оорусун аныктоо, пальпация, перкуссия,	1
Илеосакралдык муундарды жана жамбашты текшерүү (кыймылдуулукту, ооруну, атрофияны аныктоо)	1
Жогорку буттун (билек жана чыканак муундары, манжалардын муундары ж.б.) формасын, функциясын, кыймылдуулугун жана оорусун текшерүү	1
Төмөнкү буттардын оорусун жана кыймылын ,формасын, функциясын, оорусун изилдөө (таман жана тизе муундары, кызматы, функциясы, тизе үстүндөгү рельеф)	1
Төмөнкү буттардын балтасын (оси) текшерүү (тизе муундарынын вальгустук жана варустук деформациясы)	2
Тамандын балтасын(оси) изилдөө (тамандын валгустук жана варустук деформациясы)	2
Капиллярлардын кагышын изилдөө	2
Артериялык жетишсиздикти аныктоо, Машкович ыкмасы	1
Варикоздук венанын чоңоюшун изилдөө	2
Балдардын нервдик-психикалык өсүшүнө баа берүү	2
Тарамыш жана таман рефлексстерин (үч баштуу, эки баштуу булчуңдар, тизе, чыканак) аныктоо	2
Баш мээ нервдеринин ишин изилдөө	1
Булчуңдардын пассивдүү кыймылын, булчуң массасын, булчуң тонусун, булчуң күчүн, эрксиз кыймылдарды изилдөө, атрофия, контрактуларды аныктоо	2
Татаал рефлексстердин аныктамасы: көңдөй, аналдык, мандибулярдык, хоботковдук, кармоо	2
Басууну текшерүү (кадимки басуу, буттун манжаларында, бир жагына аксап)	2
Координациялык изилдөө (манжадан мурунга, согончоктон тизеге, согончокко мурунга, диадохокинез)	2
Ромберг, Унтербергер үлгүлөрү	2
Тактылоо жана оору сезгичтигин изилдөө	2
Менингиалдык симптомдордун аныктамасы	2
Жатын моюнчасынын жана белдин симптомдорун изилдөө	1
Аң-сезимдин бузулуу даражасын баалоо	2
Мейкиндикте жана убакытта багытты изилдөө	2
Эс тутумду изилдөө	1
5.3. Жалпы көндүмдөр	
Кош бойлуу аялдын курсагын текшерүү	2

Инъекциялардын бардык түрлөрү, анын ичинде тамырга суюктуктарды тамчылатуу	2
Аллергологиялык тесттердин жана дартты аныктоочу теринин ичиндеги жыйынтыктардын интерпретациясы	2
Кан куюуга, канды куюуга жарамдуулугун аныктоо (түз донордук кан куюу, бир жана кайталап алмаштыруучу кан куюу), сарысуунун канга ылайыктуулугун аныктоого киришүү	2
Экспресс ыкмасы менен кан тобун жана Rh-факторун, кандын жекелик жана биологиялык шайкештигин аныктоо	2
Дарыларды жана кан алмаштыргычтарды тамчылатып жана реактивдүү куюу	2
ЭКГ өткөрүү жана чечмелөө	2
Рентгенографиялык экспертизанын натыйжаларын чечмелөө	2
Пикфлоуметрияны өткөрүү жана чечмелөө	2
Спирометриянын натыйжаларын чечмелөө	2
Гемоглобин, лейкоцитоз, СОЭ (кандын жалпы анализи) боюнча кан анализин интерпретациялоо	2
Чондордогу жана бардык курактагы балдарды лабораториялык изилдөө үчүн заара чогултуу техникасы (диурезди өлчөө, зааранын жалпы анализи, Нечипоренко, Аддис-Каковский, Зимницкий үлгүлөрү)	2
Копрологиялык жана бактериалдык изилдөө үчүн балдардын заңын алуу	2
Цитологиялык, бактериологиялык изилдөө үчүн мазок алуу (кекиртектен, мурундан, заара чыгаруучу каналдан, жыныс кынынан, киндиктин жарасынан)	2
Ашказандын жана ичегилердин тазалануусу	2
Эрте жана оор төрөлгөн балдарды түтүкчө менен тамактандыруу	1
Гигиеналык жана дарылоочу ванналар	2
Балдардын ооз көңдөйүнүн былжыр челин дарылоо	2
Балдардын температурасын өлчөө	2
Балдардагы антропометриялык өлчөөлөр	2
Балдардын тамырларынын кагышын жана дем алуусун эсептөө	2
Жүрөк-кан тамыр анализдеринин үлгүлөрү (Шалков үлгүсү), балдардын кан басымын өлчөө	2

Жаңы төрөлгөн жана ымыркайлардын укалоосу жана гимнастикасы	2
Ымыркайлардын заңына баа берүү	2
Балдардын тазалоочу, сифондук жана дарылоочу клизмалары	2
Дарыны балдардын жана чоңдордун көзүнө , мурунуна, кулагын тамызуу	2
Тамактан мазок алуу	2
Көзгө бинт коюу	1
Көзгө май сүйкөө	2
Кулакты жуу	1
Жумуш ордунда кол жуу ыкмаларын туура колдонуу	2
Асептика жана антисептика, аз хирургиялык кийлигишүүлөр үчүн, оперативдүү талааларды алдын-ала операцияга даярдоо	2
Операцияга даярдануу (операция алдында кол жуу, стерилдүү операция формасын кийүү, стерилдүү кол кап кийүү)	2
Хирургиялык тигиштерди алуу	2
Венопункция	2
Спейсер менен небулайзерлерди бейтаптарга ченелген дозалуу ингаляторду колдонуу техникасын түшүндүрүү жана пайдалануу	2
5.4. Шашылыш жардам көрсөтүү үчүн манипуляция	
Киндиктин кысылышы / плацентанын баладан бөлүнүшү	2
Кош бойлуулук учурунда түйүлдүктүн жүрөгүнүн кагышын баалоо	2
Жүрөк-өпкө реанимациясы (муляждагы жүрөк реанимациясынын негизги алгоритми)	2
Сырткы жаракаттарга биринчи жардам жана изилдөө (жарааттар, кан агуу, күйүк, чоюлуу, чыгып кетүү, сыныктар)	2
Жаракат алган бейтапты ташуу	2
Кан агууну токтотуу (кысуу, бекем таңуу, байлоо)	2
Жасалма дем алуу "ооздон оозго", "ооздон мурунга"	2
Жогорку дем алуу жолдорун тазалоо ыкмалары, жогорку дем алуу жолдорунан былжырдын умтулуусу	2
Кыйыр жүрөк укалоосу	2
Дефибрилляция	2
Трахео же коникотомия, трахеостомия	1
Балдарга кычкылтек чатырларын колдонуу	2
5.5. Хирургиялык манипуляция	

Өткөрүүчү, аймактык вагосимпатикалык блокада, инфилтративдик жергиликтүү анестезия жүргүзүү	1
Жараларды алгачкы хирургиялык жол менен дарылоо, тигилген жерлердин жиптерин алуу	2
Терини тигүү	2
Күйүктүн бетин, жуккан жараларды обработка кылуу	2
Бинттер, жумшак тангычтарды коюу, шиндер	2
Чыгып кеткен жерди түздөө	1
Бут сөөктөрдүн, омурткалардын сыныгында, транспорттук жана дарылоо иммобилизациясы	2
Үстүңкү бетке жайгашкан бөтөн нерселердин алып салуу	1
Абсцесдин, панаритийдин, флегмондун ачылышы	2
5.6. Отоларингологиялык манипуляция	
Мурундан кан агууну токтотуу: мурундун алдыңкы, арткы тампонадасы	2 1
Бадам бездеринин лакуналарын зонддоо жана жуу	1
Паратонсилардык абсцесстин ачылышы	1
Кекиртекке жана бронхтун кекиртектерине шприц жана мурун катетери аркылуу дарыларды куюу	1
Шыбырап сүйлөө, оозеки сүйлөө, камертон менен угууну изилдөө	2
5.7. Офтальмологиялык манипуляциялар	
Көрүү сезимин жана көрүү талааларынын чектерин аныктоо	2
Көз айнек линзаларынын жардамы менен көрүүнү оптикалык түзөтүүлөр	1
Көздүн линзасын, алдыңкы камеранын, көздүн чөйрөсүн сүрөттөө (жаркырайт)	1
Көздүн ички басымын пальпация жолу менен баалоо	1
Көрүү сезимин баалоо жана көрүү талааларынын чектерин аныктоо	2
Таблицалардын жардамы менен түстүү көрүнүштү баалоо	1
5.8. Акушердик жана педиатрияда колдонулган көндүмдөр жана манипуляциялар	
Кош бойлуулукту аныктоо	2
Жыныс кынынын, жатын моюнчасынын каналынан жана заара чыгаруучу каналдан флорага мазокторду алуу	2
Сырткы акушердик текшерүү, түйүлдүктүн жүрөгүнүн кагышын баалоо	2
Физиологиялык төрөттү өткөрүү	1
Төрөттөн кийинки абалды баалоо	2

Жаңы төрөлгөн ымыркайдын абалын баалоо	2
Жаңы төрөлгөн ымыркайдын алгачкы заара ушатуусу	2
Киндикти жана киндиктин жарасын обработкалоо	2
Жаңы төрөлгөн ымыркайдын рефлекстерин, баланын психомотордук жана физикалык өнүгүүсүн баалоо	2
Эмдөө	2